

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hétre ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 25 korona.
Egy hétre ..... 2 k. 40 f.

Hirdetések:

8-hatásos petit sor egyszer 30 fill.
minden következőnél 16 fillér.

nyúlász sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 102.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, november 3.

Mal számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A császár cikket írt.
Befellegzett a munkásházaknak.
Kancellárviság Németországban.
Péter király lemond a trónról.
Letartóztatott ilkörgyáros.
Gyllkos cigány.
Eötvös Károly a vezérő bizottságról.
Kalap változat — aszonny változat.
Román papok tömeges eltérése.
Az arad-tólvál vonat rémel
Katonaszökevény szoknyában.
A zámi rézbánya fuzionál Rochette vállalatával.
Rablót fogott Avarfy Géza.
Nina néni vészavonta panaszát.
Tárcs: Deák Ferenc és a haramiák.

A császár cikket írt.

Arad, november 2.

A szegény ember boldogságával, aki felsóhajt: „be jó, hogy semmim sincsen!” — írom ezt a cikket, miközben a német császárra gondolok. Milyen jó is, hogy ebből a cikkből nem származhatnak nemzetközi bonyodalmak, sőt helyi konfliktusok se! A boldogult Tenczer Pálnak az volt a büszkesége, hogy a cár vakarózni fog attól a ciceróba szedett vesszőzéstől, amelyet ellene a *Volksblatt* ba írt. Pedig a cár — azóta hiteles kutatók állapították meg — nem is vakarózott. Tenczer Pálra jobb is volt, amint hogy legszebb hivatása azoknak az újságíveknek van, amelyek miatt senki se vakarózik. Az emberek elolvassák, vagy nem olvassák el, véleményét mondanak róla, vagy azt se teszik és másnap a cikkely bevándorol az események temetőjébe.

Vilmos német császár egy cikket írt,

amelytől egész Németország vakarózik. A *Forwärts*-től a *Norddeutsche Allgemeine Zeitungig* — ez ott a jó öreg félhivatalost jelenti — mindenki vakarózik. A legjobban Bülow, a kancellár, akinek az ügy annyira visket, hogy miatta le akar mondani. A cikkben a császár azt mondta, hogy egész Németországban csak egy német szereti az angolokat, s ez ő. Ez szép kijelentés és Vilmos császárnak ugynevezett három emeletes mondásai közül való, — de egy császártól mégis sok. És egész Németország a legteljesebb alattvalói lojalitás mellett egész nyíltan kérdez ilyeneket: nem esett valami baja ő felségének?

A dolognak reánk, a diplomácia kerítésein kívül állókra meg volt az az értéke, hogy megtudtuk: mint születnek az uralkodók cikkei, s milyen utat járnak, amíg a nyomdafestéket elérik. A jelen esetben a német császár így szólt Bülow kancellárhoz: „Egy cikket írtam a *Daily Telegraph*-nak; olvassa el, kedves Bernát, hogy leadjam e?” A kancellár magához vette a cikket, de nem olvasta (ugy látszik, nem ingerlik a császár írásai) hanem elvitte a külügyminisztériumba: „A császár cikket írt a *Daily Telegraph*-nak; olvassák el, hogy lemehet-e?” A külügyminisztériumban átnézte valaki a cikket, talán egy fiatal fogalmazó, aki üres óráiban az irodalommal foglalkozik, — talán egy kicsit kefélt rajta, aztán visszavitte a kancellárhoz. „Nos?” kérdezte Bülow. „Egy kicsit pongyola, de némi simítások után elcsuszik. A tendenciája egész ártalmatlan.” A kancellár átvette a cikket, még mindig nem olvasta el — nagyon ismerheti Bü-

low a császár írásait, hogy ennyire nem kíváncsi rájuk — s visszavitte a császárhoz azzal, hogy elküldheti. Csak amikor a cikk, intervju formájában megjelent és Németországban a közfelháborodás zugott föl miatta, mondhatott ilyet a kancellár: „De már magamnak is el kell olvasnom azt a cikkelyt, hadd tudjam, mi van benne.” Elolvasta — és bejelentette a császárnak, hogy lemond.

Körülbelül ez a valósága a konfliktusnak, amelyik most Németországot izgatja. Bizonyos, hogy valaki hibás; vagy a császár, aki a cikket megírta, vagy a kancellár, aki nem figyelmeztette uralkodóját, hogy a cikkből baj lehet. S miután a kettő közül csak a kancellár mehet, hát a kancellár valószínűleg megy is, bár maga a császár az, aki legjobban igyekszik a helyén tartogatni.

Hát ha az ember császár, igyekezzék egészen császár maradni s ne akarja az egyszerű magánemberek jogait bitorolni. A császár olvassa le az elője tartott papírlapról a pohárköszöntőt s ne rögtönzőz; leveleit csak a kabinetiroda által fogalmaztassa s ne írjon privát leveleket, mint ép Vilmos császár lord *Tweedmouth*-nak; osztogasson kitüntetésekét, vadászszon, tegyen külföldi látogatásokat, — csak ép cikket ne írjon. Ez az egy mesterség, a melyet a firkászoknak nevezett pályatévészett férfiak végeznek, nem való a jogarhoz szokott kezekbe. Fogadást merénk rá tenni: ha a német császár, (bizonyos röpiratokat és tanulmányokat írató politikusok példájára) a cikk megírását egy közepes újságíróra bizza, az tapintatosabban szerkeszti meg a császár nyilat-

Deák Ferenc és a haramiák.

Az újpesti rablóármádás öletéből fölelevenítjük azt a híres történelmet, mikor *Osterhuuber* Józsefet és sógorát, Deák Ferencet 1863. pünkösd szombatján *Hajnal* János, a híres zomogyi betyár Pusztá Szent Lászlón kirabolta. Az esetet maga Deák Ferenc így beszélte el másnap a főispánnak:

— Kétféle estig künn voltam az udvaron s csak midőn a levegőt hűsülni éretem, jövék ide az előszobába. Adig ülök itt néhány percre, este nyolc óra tájban, látom, hogy az ablak alatt néhány pandur föle ember áll meg, két helyből parasszáganda kíséretében. Mindjárt rá hallok, a mint valaki a folyosón, erős, durva hangon kérdi a szobalánytól:

— Itthon az uraság?
— Nincs itthon, Tőljre van, de mindjárt megjön. De a Deák uraság benn van a vendégszobában.
— Hol?
— Ott benn, abban a szobában.
— Ki hát az a Deák uraság?
— Az a házi uraság sógora.
— An? Hát vessessen hozzá.

Erre fölnyílik az ajtó és belép két ember, pandur-ruhában. Első pillanatra rájuk lehetett ismeri, hogy rablók. Tekintetük, magatartásuk és minden mozdulatuk utonállóra vallott.

Az első kösülők parancsolón szót amannak: — Kulcs, ide állj és huzd föl a fegyvert! Ha ez az ur itt megmozdul, lödd löbe rögtön.

A semmirevaló gonosz szó fogadott, két lépésnyire pozitúrába tettem magat s fegyverét felhuzva a fejemnek szegeste. Ha csak véletlenül is megmozdulok vagy a rabló fegyvere véletlenül elsül, egy perc alatt végem.

Utam ott hűdgvérrel és rettegve gondoltam szegény sógoromra. Az első rabló közelebb lépve hozzám, azt kérdé:

— Hít maga az a híres Deák Ferenc, akit mindenki emleget?

— Deák Ferenc én vagyok; de híres-e, nem tudom.

— No, én meg *Hajnal* János vagyok Sömgymegyéből, ha hallotta már híremet.

— Nem bla én — feleltem neki.

— Nohát, most majd megismerkedünk! — mondta *Hajnal* kemény hangon. — Maga a hástúr sógora? Mit csinál itt?

— Nyaralok. Közben esztorgályos munkáival töltöm az időmet. Est az almát az asztalon is én faragtam — szóltam neki, csak hogy szóval tartsam. A rabló el is nézegette a faragványt.

A szobalány ereközében kisompolygott, a mi a rablók nem vettek észre s bemenvén a

első szobába, rémulve szólt Mancsi hugomhoz (*Osterhuuber* József nővéréhes):

— Ténasszony, rablók vannak itt. Deák uraságot egy már feltűdött puskával ölal.

Mancsi hugom ijedtében a hálószobájában lévő szublada fiókjából rögtön szedte össze pénzét, vagy hatszáz forintot bankóban; de ugy ötvennyolc forintnyi sprópénzt nem tudván fölelmében megtalálni, ott hagyott. Amazzal azonban bement a hálószoba mellett lévő szobába, mit boldogult Kára nővérem is kéni spájsoak használt. Ott Mancsi erejté a pínzt, maga pedig egy sötét sugba huzta magat.

Esözben megjött sógorom, *Osterhuuber* József, akit az egyik barátja (azt később megtudtam, négyen voltak) a vendégszobába bekísért. *Hajnal* erős zsinnyel összekötözte két kezét.

— No most elő a pénzzel, gyorsan előre! S egyet ökvén sógoromon, s őre tusakolta; én pedig mondtam sógoromnak:

— Add át nekik nonn lévő pénzedet Józsi, hadd menjenek aztán ezek a legények.

Sógorom erre bement az ebédőbe, én pedig mozdulatlanul ülve maradtam. De *Hajnal* odavolt hozzám:

— Jöjjön az ur is velünk.

Társamon fordulva, pedig így szólt:

— Kulcs, a paracsos tartsd magadat. Ennek következtében Kulcs, me lettem ha-

kozatait és nem keletkezett volna belőle diplomáciai bonyolódás. De hát a császár maga írta meg a cikket s mi több, nem nézette át egy rutinos segédszerkesztővel, hanem Bülow kancellárra bízta ezt. Egy kis gőg fogja el erre az újságíró és rászól Vilmosra, akár Appelles a csizmadiára: „Felség, maradjon az uralkodásnál!”

BEFELLEGZETT a munkásházaknak.

Ismét miniszteri lecke.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2

Az aradi gazdasági munkásházak, aradi sorsra kerültek. Minden gyönyörűen el van, sőt elő van készítve. Lelekseddel fogadták a város házában a földművelésügyi miniszter esztréjét. Gyorsan hozzáláttak a megvalósításhoz. Drámalistességgel jelelték ki a tölket, lehvíták a miniszter megbízottját, az megtekintette és pompának találta. Kikokoskodták a típusát, megtalálták a gazdasági munkásboldogítás olcsó kegyességét, kiszámították mennyi idő alatt szakad rá a ház, illetve mikor válik tulajdonosává. Plhenét nem ismerve, léleksszakdva intézte el a közgyűlés a pénzkérdést s elhatározta, hogy az árvasszéki veszi kölcsön a szükséges építkezési tőkét. Tudára adták ezt Darányi miniszternek, nozácsalva egy igen szépen megfogalmazott köszönetet is azért a kijelentésért, hogy a kölcsöntöke után fizetendő kamatokból két százalékat a tárcája terhére vállal, ez által is elő akarván segíteni Aradváros munkásvédelmi akcióját.

Mikor azonban megkapta a lelkesedéstől mosolygó közgyűlési határozatot és a kesetes szavú köszönő levelet, a miniszter olyan jókedvű, hangos kacagásra fakadt, hogy ezért külön lapra könyveltette el azt a hálát, melyel Aradnak tartozik.

Nem akart hinni a saját szemének. Elolvasta egyszer a nevezetes határozatot, elolvasta másodszor, harmadszor, tízedszer és nem mert hinni a saját szemének, a melyekből nem győzte törülni a könnyeket.

— Lehetséges lenne, hogy az árvasszéki elnöke nem ismeri az árvasszéki szabályait? Le-

hetséges lenne, hogy az aradi tanács nem ismeri az árvasszéki szabályait? Lehetséges lenne, hogy az aradi városi főügyész sem ismerne az árvasszéki szabályait? En, a földművelésügyi miniszter oktassam ki őket? No nem bönem, megteszem az egyszer, mert látom, hogy ilyen istenien naiv emberekkel nem hoz össze egy-hamar a sorsom.

Es Darányi miniszter megíratta leiratát Arad város közönségének, melyben tudtára adja, hogy nagyon dicsőretre méltó a város törekvése, de vagy nagyon ravasszak az aradi urak, vagy nagyon — tudatlanok.

A munkásházakat ugyanis kölcsönpénzből akarták építeni és erre a célra az árvasszéki elnök akart pénzt felvenni. A határozat nem hajtható végre, mert a polgármester, mint árvasszéki elnök, aki vagyoniilag is felelős az árvasszéki pénzért, egyszerűen nem enged megadni a kölcsönt.

Az árvasszéki szigorú szabályai szerint ugyanis csak negyven ezer koronát adhat legfeljebb egy személynek, még ha azt Arad városának nevezik is.

Tehát — mondja a miniszter — vagy meg kell változtatni az árvasszéki alapszabályait, amit a belügyminiszter nézne rossz szemmel, vagy másutt kell kölcsön iránt kopogtatni.

A tanács ezek után, ismerve a közgyűlés hangulatát, amely a legutóbbi odósus kölcsön felvétel miatt még mindig ingerült, kedélyesen szembrevágja a miniszteri leiratot és mint augurokhoz állik, egymásra néz és mosolyog. A miniszter látta a nagy buszgalmat s ők még sem építenek munkásházakat.

Mint azonban teljesen beavatott forrásból értesülünk, a miniszter nem írta meg teljes őszinteséggel a maga véleményét arról a tanácsról, amely még az árvasszéki alapszabályait sem ismeri s amelynek elnöke a polgármester. Bizalmas körben mondotta csak el. Már pedig indiszkréciót nem akarunk elkövetni.

A belügyminiszter a választói reformról. Budapesti táviratozzák: *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter szerdán tér vissza tőketerebesi birtokáról Budapestre s a hó hatodikán, pénteken este megjelenik az alkotmánypartban, hogy a párt tagjai előtt a választási reformra vonatkozó törvény tervezetének tartalmát ismertesse.

— Itt az asztalfiókban — felelte sógorom s felém fordulva szólt: — Nyisd ki, édes Ferkó és vedd ki a nagy számadó könyvem, abban van a pénzem.

A könyvet elővéve, Hajnal kapcsán elkapta tőlem, de laposni kezdvén benne, nem találta a pénzt. Dühösen visszafordult:

— Hiszen itt nincs pénz. Hol a pénze? — Villogó szemmel körülnézett a szobában s fölkapva a kályha melletti jubélygyűjtő-vasat, erősen rácsujtott vele sógorom vállára. Sógorom hoztam fordulva, kérő hangon mondá:

— Ugyan, nézd meg Ferkó azt a könyvet, ott van a pénzem a lapok közt.

En egyet fordítván a lapok közt, ott találtam mindjárt három százast. Ezeket Hajnal rögtön zsebre tette s azt mondván: „Nem elég!” elrántotta tőlem a könyvet s elkezdte maga lapozni. Csakhamar a többi benne levő bankó pénzt is, összesen ezer forintot, megtalálta és elvette.

— Hát az arany- és ezüst-pénz merre van, öreg ur?

— Arany- és ezüst-pénzem nincs, de hol is volna?

— Hol? Hát a padló alá van rejtve. Itt kell annak valahol lenni.

— Uram bocsá — szólt erre Manel hugom. — Ugyan ki mondta ezt?

— Éo kérde — felelt erre Hajnal és ismét sógoromhoz fordult s útni kezdte a bélyegző-

Kancellárválság Németországban.

Ha a császár elszólja magát.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 2

A német császárnak egy angol bizalmasával folytatott beszélgetése, amely a *Daily Telegraph* ban a napokban került nyilvánosságra, Németország politikai és társadalmi köreiben óriási konsternációt idézett elő. Az interjú miatt, amely Vilmos császár angolbarátságát tüntette fel, ellentétben a német nép angolelleses érzületével, Bülow kancellár ellen az összes német lapok heves támadást intéztek, mert nem akadályozta meg a cikk megjelenését.

Bülow a *Norddeutscher Allgemeine Zeitung*-ban nyilatkozatot tett közzé, amelyben elismeri, hogy a beszélgetést tartalmazó cikket a császár előzetesen átadta neki, ő azonban azt nem olvasta el, máskülönben kifogásokat tett volna és megakadályozta volna a cikk közzétételét. A megtörtént tényekért azonban önmagát tartja egyedül felelősnek és kész fedezni az alárendelt reszortokat és hivatalnokokat. Bülow birodalmi kancellár egyúttal benyújtotta a császárnak lemondó kérvényét. A császár a lemondást nem fogadta el, de a kancellárválság ezzel még egyáltalában nincs elintézve, mert Bülowot a birodalmi gyűlésen felelősségre fogják vonni.

A német trónörökös tegnap este hosszabb látogatást tett Bülownál. A belügyi államtitkár megbetegedését összefüggésbe hozzák a mostani válsággal.

A berlini lapok nagyrésze meglepéssel veszi tudomásul, hogy Vilmos császár ezúttal megóvta az alkotmányos formát és nem saját iniciatívából, felelős tanácsadójának tudta nélkül cselekedett, amint hogy ezt azelőtt több ízben megtette, ezzel szemben azonban hangsúlyozzák, hogy bár a császár akciójának formája ellen nem lehet kifogást tenni, maga az interjú tartalma változatlanul fennáll, sőt azt csak most erősíti meg igazán a német kormányközegek kommunikéje.

ladvá, minden mozdulatomat figyelemmel kísérte. Így értünk be az ebédidőbe, hol a szobalány remegve állott. Ennek megparancsolta a rabló, hogy gyujtson gyertyát, maga pedig az ablakdeszkákat tette be. Aztán a másik szobába akarván menni, midőn annak ajtaját zárva találtuk, megparancsoltuk a szobalánynak, hogy nyissa föl.

— Nem tudom, — felelte — a ténsaszony bezárta.

Hajnal nekivetette vállát az ajtónak s az recsegve nyílt föl előttünk. Belépve a sógorom nappalijába, a rabló körülnézett és senkit se látván, kérdő:

— Hát az öreg mama hová lett? Hová ment innen?

Sógorom félvén, hogy a rabló ingerültebb lesz, bekiáltott testvéréhez:

— Manel hugom, nyisd ki az ajtót.

Szegény Manel hugom mukkanni sem mert, annál kevésbbé az ajtót fölnyitni. Hajnal ennek az ajtónak is nekivetette a hátát és kifeszítette. Az égő gyertyát kezébe véve, besietett a sötét szobába, honnét a sötét sűgből előverte Manel s amíg vonszolta kifaló, egyre kiabált neki:

— Csak kiéve, mama, ki vele. Éo elő a turó, vaj és majorság árával is!

— Ott van a szubláda fiókjában.

— Csak elő kell keresni — parancsolá Hajnal, miközben ismét sógoromhoz fordulva kérdő:

— Nos öreg, hol a pénze?

vassal, folyvást az arany- és ezüst-pénzt követelve, mert — ugymond, — ő hallotta, hogy az itt sok van.

— Az effélét — mondom én — az ember azonnal beadja a takarékpénztárba.

— Igen ám, de másféle pénzének is többnek kell ám lenni, mert úgy hallottam, hogy most adta el a gyapjút és a gabonát, hát annak az ára hol van?

— A gyapju árát még nem vettem föl, — felelte sógorom, — a gabona árából pedig már mindenféle kiadásokat tettem; a boraim még mind a piacéban vannak.

— Lássá, — szóltam én — ilyen fajta urf ember nem hagyja magát veretni. Sógorom egyszerre előadta minden pénzét, mit saklatják hát?

— Igaza van, Deák ur. De hát ezüstféle, kanál, kés, gyertyatartó és több ilyenféle mégis csak van itt? Hol van?

Szóltunk a szobalánynak, aki kinyitotta az ezüstös almáriumot, honnan Hajnal mindent ki-szedett.

Majd megint sógoromhoz fordult s kezdte ismét a többi pénzért saklatni, mire én hogy figyelmét sógoromtól elvonjam, azt mondtam neki:

— No, jöjjön csak, én is edadom a pénzemet.

Bementünk az én szobámba, ahol Hajnal körülnéve, meglátja az én ládámot. Ra-

Péter király lemond a trónról.

Oroszország a monarkia ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 2

A szerb trónörökös pétervári utjának célja már tisztázva van. Apja helyére ül a szerb trónon s ezért első sorban az orosz cárral akarta magát ellismertetni, aki felhasználta az alkalmat s befolyását megerősítette a Balkánon. Beleegyezése nélkül nem mehet háborúba a forró vérű jövő király s a dolgok illetően fordulata után még azt sem titkolja az orosz diplomácia, hogy Bosznia annektálását nem fogja elismerni.

Törökországot még nem biztosította az orosz cár a barátságáról, mert Törökország változatlan hajlandóságot mutat a bolgárokkal való békés megegyezésre. Bulgária a kelet-ruméliai hűbéradó tökétesítésül, hír szerint három millió török fontot ajánlott föl és ezt az ajánlatot a porta hajlandó komolyan mérlegelni. Anynyi bizonyos, hogy Törökország belső viszonyai nem valami rózsásak; hosszú külpolitikai válság soha sem hat kedvezően olyan ország fejlődésére, amely egyidejűleg kormányformát változtat. Érthető tehát, ha a törökök rajta vannak külügyeik elrendezésén, hogy aztán az ország belső konszolidálására fordíthassák minden erejüket.

Mai hireink ezek:

A szerb trónörökös a cárnál

Pétervárról jelentik: György és Sándor szerb hercegek, Pasics pártvezér, valamint a hercegek kíséretének többi tagjai ma a cárhoz reggelire voltak meghíva.

Berlinből táviratozzák: A Localanzeigernek állítólag teljesen megbízható forrásból jelentik Belgrádból, hogy György szerb trónörökösnek pétervári utazása szorosán összefügg Péter király lemondó szándékával. A király ezt a szándékát nyomban a trónörökösnek visszaérkezése után végre fogja hajtani. Utódja György herceg lesz, míg Péter király, aki élete fogyláig jelentékeny apanázt kap, állan-

dóan külföldön, valószínűleg Párisban fog letelepedni. Az orosz cár hír szerint már hozzájárult a trónváltáshoz és a trónörökös pétervári utazásának első sorban az volt a célja, hogy a tekintélyét úgy a belföldön, mint a külföld előtt emelje, mert Péter király állása nagyot szenvedett a miatt, hogy a külföldi udvarok látogatásából ki volt zárva. A trónörökösnek a cár kívánságára ki kellett jelentenie, hogy a balkán konferencia megtartása előtt és a Szerbiával barátságos lábon álló hatalmak beleegyezése nélkül nem kezd háborút. Közvetlenül György trónralépése után Pasics új kormányt fog alakítani.

Belgrádból jelentik: Ma az a hír terjedt el, hogy Ausztria Magyarország a bojkott mozgalomra azzal válaszol, hogy el fogja tiltani a szerb hus bevitelét a monarkiába.

Pétervárról táviratozzák: György szerb trónörökös ma elhagyta Pétervárt. A szerb trónörökösnek az orosz fővárosban tartózkodásáról hivatalosan ezt jelentik:

György szerb trónörökös itteni tartózkodása alkalmával arra a meggyőződésre jutott, hogy az orosz kormánykörök teljes szimpátiával viseltetnek Szerbia iránt és készek Szerbiának erkölcsi támogatást nyújtani. Ez azonban Szerbia viselkedésétől és attól függ, hogy Szerbia tartózkodni fog minden meggondolatlan lépéstől, amely bizonyos fokig a provokáció jellegével bírna.

Bécsből táviratozzák: A 99. gyalogezrednek Bécsben állomásozó két zászlóalja tegnap azt az utasítást kapta, hogy ma délután négy órakor egy száznegyven főnyi csapat és két gépfegyverosztály készületben álljon Boszniába való elszállítás céljából. A csapat ma délután három tiszthelyetessel és két tiszttel elhagyta Bécsset. Utazásuk célja: a boszniai határ megerősítése.

Az utazással kapcsolatban Bécsben különböző hírek keringtek a mozgósítás felől. Hivatalosan azt jelentik, hogy a csapat elküldése csak a 99. gyalogezrednek Szerajevóban állomásozó zászlóalja megerősítése és a békeleltetésre való felkészítése céljából történt.

— Aztán Mancl hógomat szólítá föl pénzemre, melyet az időközben a subitadából előszedgetett. Megelégedett az odanyújtott ötvennyolc forinttal, mert Mancl azt mondta, hogy a többit kiadta. Aztán sógoromhoz fordulva, annak aranyóráját láncostul és pacsényomó gyűrűjét vette el s odaadta Kulicsnak. Majd az anyémre pillantott, de mikor kijelentettem, hogy régi emlékem, meghagyta nálam. Aztán rátekinve a maga órájára, föl szólalt:

— Micsoda? Már éjféli után jár az idő? Nincs mit késmi. Kulics, te itt maradsz, én majd rendbe hozok mindent. — Kiment, de tíz perc múlva visszatért: — Na most, ha kedves az életük, egy óra előtt innét ki ne mozduljanak és keresésünkre senkit se küldjenek. — Bazel kiment társával együtt az udvarra, honlét a tovarobogó kocsi sörje tudatta velünk távozásukat. Ez szegény sógorom kezét szabádtottam föl, aztán kimentünk az udvarra, ahol a cselédséget a cselédszobába bezárva találtuk. Ezeket két másik, panáruhába öltözött szelvány tartotta puskájával lákon.

— Magam se tudom, hogy birtam est ki, — végezte Deák, — csakis nyugalmammal hathattam rájuk; de ha még egyszer megismétlődnek ez a jelenet, rágonolva annak borsalmára, azt hiszem, képtelen volnék megtartani hidegvéremet.

Oroszország nem ismeri el az annektációt.

Pétervárról jelentik: Isvolsky külügyminiszter közölte a дума elnökével, hogy Bosznia és Hercegovina annektálását Oroszország nem ismeri el s ennélfogva a nemzetközi konferencia nem jöhet létre.

Budapesti tudósítónk jelenti: A Pester Lloyd jól informált körökből arról értesül, hogy az orosz jegyzék mindeddig nem érkezett meg, noha nem tartják kizártnak, hogy az orosz kormány tiltakozását fogja tartalmazni. Ha ez így lenne, vagy ha Oroszország válasza bármely csekély mértékben túllépné a kellő határt, Ausztria-Magyarország akkor sem lesz hajlandó a nemzetközi konferencián résztvenni.

A montenegróiak.

Cetinjéből jelentik: Tomanovics miniszterelnök és Vukotics tábornok tegnap éjjel értek ide. Vukotics tábornokot óriási néptömeg fogadta viharos ovációkkal. A tömeg montenegróli és szerb zászlókat vitt és hazafis dalokat énekelt. A szerb követség előtt szimpátiikus tüntetéseket rendeztek.

Bosnyák küldöttég a királynál.

Szerajevóból jelentik: Holnap délelőtt husz, különböző valláshoz tartozó községtanácsos javaslatára rendkívül községi ülés lesz, amelyen elhatározni kívánják, hogy a községi képviselőtestület nevében Kulovic effendi polgármester vezetésével deputáció menjen s felsége elé és köszönje meg Szerajevó főváros nevében az annektációt.

Szerajevóból jelentik: November második felében a katolikus püspökség vezetésével a katolikus horvátok és bosnyákok küldöttége megy Bécsbe, hogy felsége előtt hódoljon és az annektációt megköszönje.

Katonai lázadás.

Konstantinápolyból jelentik: A lázadás legfőbb oka a tartalékosok való áthelzés iránti kívánság volt. Csak később vonakodtak a katonák engedelmessé válni azon parancsok, mely őket Dzeddaba áthelyezt. A többi csapat felállítására nem sikerült. A felebbvalók által tegnapelőtt és tegnap megkísérelt jéskaratuinterverciók eredménytelenek maradtak. A nyolcvanhat lázadó közül húszhárom eltűnt. Azt a tervet, hogy a holttesteket eljlesztésül közzemlére tessék, elvetették, miután attól tartanak, hogy az fölragathatná a kedélyeket. Az Irdam azt állítja, hogy a történetek igazságokra vezetnek vissza, melyeknek célja a hadseregben aláítani a fegyelmet. A lap jelenti, hogy ismétlésektől nem kell tartani. A Jeni Gazetta azt mondja, hogy a történetekhez hasonló események megismérlésére nem lesz többé bátorsága a csapatoknak. O. zászlóalj és más gyaous megatartásu csapatok ellen széleskörű intézkedéseket tettek.

A város teljesen nyugodt. A Siervetj Funun című estilap kifejti, hogy a mai incidens, amely magában véve lényegtelen, csak azért fontos, mert a 2. hadosztály, mely a Jildiz-örséghoz tartozik s amelyet különböző kedvezésekkel, melyek még most megnyilvánulnak, bizonyos fegyelmetlenségre bátorítottak fel, most a fegyveres igazságszolgáltatástól szigorú csapatot szenvedett. Az incidens kétségtelenül a régi rezsim következménye és jogosult az a feltétele, hogy a példa követőkre fog találni. Általában azt hiszik, hogy az ifjú török bizottság ezt az incidenst fölhasználja arra, hogy a szultántól ismételtlen kérje a Jildiz-örség leváltását.

háimat darabonként kiraktam eléje, de ő így szólt:

— Hagyja csak, es ugysem nekünk való. — De egy börtök tűnév szemébe, ismét: hevesen kérdé: — Hát ebben mi van?

— Ebben egy értékes aranytoll van.

— Hát ez mire való? Lehet ezzel írni?

— Lehet, de nem szoktak; én sem írok vele. Igen kedves emlék es előttem, melyet Battbyány Lajosné grófné ajándékozott nekem. — Nohát, est csak tartsa meg, mi úgy se tudunk írni. Ugye Kulics? — fordult társához.

— Nem ám, — felelt az sardon hangon.

Adtam neki pénzem: százharminc forintot bankóban; egynéhány forint aprópénz is volt nálam, de erre azt mondotta:

— Azt csak hagyja, ugyis kell majd magának utköltésére, ha visszamegy Pestre.

— Vigyék el, csak a sógoromnak hagyjanak békét.

Erre eltette azt is. Mikor pedig az éjjeli szekrényen egy kis üveget megpillantott s én megmondtam, hogy foglájás ellen való cseppek vannak benne és hogy hogyan kell használni, szobrá tette, aztán vállamra ütve, így szólt:

— Maga hát becsületes ember, Deák ur. — Kezét nyújtotta, el kellett fogadnom. Megrásta és így szólt: — Nem hiába emlegetik mindenütt, hát én sem felejttem el jószágát.

Alkudozás Bulgáriával.

Konstantinápolyból jelentik: A lapok szerint Nurandunglan kereskedelmi minisztert, aki örmény ember, nevezték ki török delegátussá a bolgár küldöttekkel való tárgyalásra. A minisztertanács tegnap tanácskozott a tárgyalások bázisáról. Láptsev bolgár kereskedelmi miniszter kijelentette a Jeni Gazetta egyik szerkesztője előtt, hogy fel van hatalmazva minden olyan javaslat tárgyalására, amely a kölcsönös érdekeket szolgálja és alkalmas arra, hogy a két ország között a barátság kötelékeit szorosabbá tegye. Barátságos érzelmektől van áthatva és reméli, hogy módot talál a vitás kérdések kielégítő elintézésére. Bulgária őszinteségét bebizonyította azzal, hogy tegnapelőtt szabadságolta tartalékosait.

Rablót fogott Avarfy Géza.

Merénylet két aradi vadász ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2.

Az aradi rendőrség érdekes rablómerénylet miatt indított most vizsgálatot. Két aradi, közismert s a társadalomban szereplő egyén ellen tegnap rablótámadást követtek el az aradi határban és kevésbe mult, hogy súlyos sebeket nem kaptak. A rablók közül az egyik már az aradi rendőrség fogházában ül.

Az izgalmas kalandról ezt a tudósítást adjuk:

Vasárnap délután Avarfy Géza ismert szőlőbirtokos Balcsó Antal városi mérnökkel bérkocsin kihajtatott a kocsis határnál levő vadászterületre, ahol késő délutánig vadászgattak. Ugy hat óra körül ismét kocsira ültek és a város felé hajtaták. Balcsó fegyvere a kocsi fenszékén volt a börtartóban, Avarfy ellenben a kezében tartotta a vint csövű fegyvert. Már közel voltak Gijhoz, amikor az országút mellett levő árkokból négy hatalmas paraszt ember ugrott elő. Kettő a lovak sábláját kapta meg, kettő pedig a kocsiban ülő két vadászra rohant.

— Ide azzal a pénzzel! — kiáltotta az egyik. — Ne vigyátek a vásárra azt a sok pénzt.

— Leledek! — szólt Avarfy Géza, amire az egyik rabló a nála lévő nagy doronggal a kocsi hátsó részéhez ugrott és a vadászok felé sujtott, egyenesen a fejük irányába. Ezek azonban észrevették a később támadást és hirtelen a kocsiba hajoltak, úgy hogy csak a hintó ülését érte a dorong.

Ekkor Avarfy a levegőbe lőtt, mire a megrémült banditák négyfelé futottak. Az egyiket, aki doronggal támadott, szemmel tartotta Avarfy és megfigyelte: merre fut. Néhány szor utána lőtt, de nem talált, mert a rabó az árkokba huzódott.

— Add meg magad — kiáltotta Avarfy, — mert különben leölvünk.

A paraszt remegve felelt:

— Inkább nem szaladok el, csak ne lőjjenek belém.

Ekkor előjött s engedte, hogy a kezét összekötözve, föltegyék a kocsira. A vadászok egyenesen a gáji rendőrségre hajtaták s ott átadták a gonoszlevőt. Az elölte nem akart vallani, azután elmondta, hogy négy szépfiúval legényekkel szövetségben a rablótámadásra.

— Azt gondoltuk, hogy ezek az úrsk városok, hát sok pénzt várunk. Nem akarunk

megölni őket, csak a pénzüket szeretnénk volna elvenni.

Az elfogott alak valami furcsa néven nevezte meg magát, de valószínűnek tartják, hogy álnevet mondott be. Büntetését keresi a rendőrség.

Letartóztatott likörgyáros.

Önként jelentkezett.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 2.

Nagy feltűnést keltett a főváros előkelő társaságában, de különösen nagykereskedői és nagyiparos körökben Németh Manó likörgyáros szökése. Az előkelő és gazdag családból származó ember korlátlan hitelt élvezett s ezzel rutul visszaélt. Mikor már égett alatta a talaj, megszökött a fővárosból. Kitűnt, hogy alkalmazottjai, gazdag rokonai nevére váltókat hamisított. Külföldre szökött s végig szenvedte a nyomoruság egész kálváriáját. Összetörve, éhezve és lerongyolódva került vissza Budapestre, jelentkezett a rendőrségen, ahol letartóztatták.

A fővárosszerte ismert gyáros szomorú sorsáról a következőket jelenti tudósítónk:

Augusztus hónapban, mint azt akkor megirtuk, Németh Manó likörgyáros, akinek a Garay-utcában volt gyára, szélhámosságok és váltóhamisítások elkövetése után Budapestről megszökött. A rendőrség kereste, köröztette, de elfogni nem tudták.

Németh Manó hat évvel ezelőtt alapította likörgyárát, később üzleti összeköttetésbe került az alföldi cognagyárral és mert gazdag rokonsága is támogatta, ugy többek között ségora Uprinyi Antal, a gyártól korlátlan hitelt élvezett. A gazdag rokonok azonban látták, hogy Németh üzletének nem jó vége lesz és hogy őket is magával ne rántsa, idejekorán visszavonultak. Németh ezzel bajba jutott, s hogy bukását elődázta, váltókkal fizetett az alföldi gyárnak.

Százezer korona értékű áruváltót adott, amelyeken elfogadó gyanánt a *Salgótarjáni* köszénbánya részvénytársaság igazgatója, *Gömöri* Antal, vagy *Deutsch* József és neje, vagyonos korcsmarosok szerepeltek, míg forgatóknak Németh hivatalnokai. Amikor az első váltó esedékessé lett, kitűnt, hogy az összes aláírásek hamisítványok és Németh megszökött.

Másfél hónapig Berlinben tartózkodott, bajuszát, szakállát leberetváltatta és papnak adta ki magát s persze álnevet használt. Majd amikor tudomására jutott, hogy a rendőrség nyomában van, tovább szökött s Londonban rejtőzött el. A rendőrség hazairt levelei révén itt is kinyomozta és már intézkedett letartóztatása iránt, amikor Németh Londonból is eltűnt. Elfogyott a pénze, koplalt, tudta, hogy hamarosan le fogják tartóztatni és hazajött személyes jelenkezésre.

Szombaton beállított a vizsgálatot vezető *Szentkirályi* Béla rendőrfogalmazóhoz:

— Itt vagyok fogalmazó ur. Csukjanak le, meguntam a bujkálást — mondta röviden.

A fogalmazó a likörgyárost letartóztatta.

Gyilkos cigány.

Tárgyalás az aradi esküdtszéken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2.

Ma vette kezdetét az aradi esküdtszéki tárgyalás novemberi cikusa. A vádlottak padján egy pankotai román cigány ült, *szándékos emberölés* büntetével vádolva, mert revolverből négyszer rálőtt egy asszonyra, aki tizenhét évig vadházasságban élt vele s azután elhagyta. Az asszony másnap belehalt sérüléseibe. A törvényszék a gyilkos embert az esküdtek verdiktje alapján *négy évi börtönre* ítélte.

A revolveres merénylet ez év augusztus ötödikén történt a Pankota és Szapáry-liget között veze ő országuton. *Laszku* Ávrám panotai cigány tizenhét évvel ezelőtt összejött egy fiatal leánnyal, *Uriga* Juliannával, Pap előtt nem léptek házasságra, de azért boldog családi életet éltek. Egy kis gyermekük is született, a hét éves *Juon*. *Laszku* is, az asszony is napszámba jártak s ugy keresték meg a mindennapi kenyerüket.

Ez év elején azonban a csendes családi együttélést gyakori perpatvar zavarta meg. *Laszku* féltékeny volt az asszonyra, aki szívesen enyegelt a falubeli legényekkel. E miatt *Laszku* több ízben megverte az asszonyt, aki végre meguntta ezt a bánásmódot, ott hagyta *Laszku*t és egy másik román gasda házába költözött.

Az asszony eltávozásával egymásután érte *Laszku*t a sok csapás. Kis gyermeke megbetegedett és rövid idő alatt meg halt, csekély gazdagsága pedig pusztulásnak indult. Mindez rendkívül elkeserítette *Laszku*t, aki hiába kérlete az asszonyt, hogy térjen vissza.

Augusztus ötödikén hajnalban *Uriga* Julianna egy másik munkásasszonyval együtt a mezőre indult dolgozni. Amint az országuton mentek, szembejött velük *Laszku* Ávrám és újból kérte az asszonyt, térjen vissza hozzá. Az asszony látta *Laszku* izgatott viselkedését és így válaszolt:

— Majd meggondolom, visszamenjek-e és este választ adok.

A cigány azért az ezzel nem elégedett meg, hanem határozott feleletet kért és mikor az asszony ezt megtagadta, előlotta revolverét.

— Akkor megbalsz, — kiáltotta és a fegyvert négyszer az asszonyra sújtotta.

A lövés: k találtak s a szerencsétlen asszony tíz órai szenvedés után meghalt.

Ma vonta felelősségre a gyilkos földmivest az aradi törvényszék esküdtszéki bírósága. A főtárgyaláson *Köller* János ítélőbírábl bíró elnökölt, a vádat *Szokolcsay* Lajos királyi ügyész képviselte.

Laszku balszerű vallomást tett és azzal védekezett, hogy gyermekének halálát is az asszonynak tulajdonította s ez nagyon elkésérlítette, mikor pedig ama kérésére, hogy jöjjön vissza hozzá, tagadólag válaszolt, annyira felingerődött, hogy meg akarta ölni az asszonyt.

Az esküdtek a vádlottat bűnösnek mondták ki az erős felindulásban elkövetett emberölés büntetésben, mire a bíróság *Laszku* Ávrámot négy évi börtönre ítélte.

Laszku az ítéletben megnyugodott, védője azonban semmiégi panaszt jelenkezett be.

SPORT.

+ Az aradi atletikai klub november hó 1 én Ferdinánd u ca 5. szám a ut téli kaszinó helyiségét megnyitotta.

Nina néni visszavonta panaszát.

Nem erkölcstelen az iskolája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 2

Ezután senki sem mondhat rosszat a Pálfi Nina hirhetté vált színiiskolájáról. Biróság előtt jelentették ki a hírlapírók, akik ellen az erkölcsi mélyen sértett igazgató sajtópert indított, hogy a „Nina néni” iskolája igazi mintaiskola volt, a melyben koncentrált erény virult. A panaszos igazgató kivánságára a „Pesti Futár” egyik szerkesztője azt is kijelentette, hogy Pálfi Ninát a jövőben „messzemenő” erkölcsi támogatásban részesíti. A tisztességben megvénült művész nő itélet helyett beírta ezekkel a nyilatkozatokkal és panaszait visszavonta.

Az annak idején nagy port felvert ügyet és a humoros jelenetekben bővelkedő mai főtárgyalást *budapesti* tudósítónk jelentése alapján a következőkben ismertetjük:

Ez év március havában egy *Molnár Margit* nevű színiiskolai növendék bemondása alapján a napilapokban *Pálfi Nina* színiiskolája ellen igen erős és terjedelmes cikkek jelentek meg, amelyek azai vádolták meg az iskola igazgatóját, hogy intézetében ugynevezett „fekete vizsgák” folynak, amelynek hallgatói színi társulat urakból kerül ki. Természetesen vizsgálat helyett — erkölcstelenségek folytak ezeken az ugynevezett vizsgákon. Pálfi Nina, akit ezek a támadások anyagilag teljesen tönkretettek, sajtópereket indított a lapok ellen. A cikkek írói már a vizsgálat folyamán kijelentették, hogy cikkeiket hamis adatok alapján írták és hogy őket félrevezették. De a pörök azért csak folytak tovább és ma egyesítve végtárgyalásra kerültek.

A vádolt hírlapírók, névszerint: *Fröhlich János, Fodor Aladár, Székula Jenő* és *Nádas Sándor* nevében *Tarján Mihály dr.* védő ki nyilatkozta, hogy mélyen sajnálják a történeteket és hogy a cikkekben foglalt vádak alaptalanságáról meggyőződtek.

László Ferdinánd dr., a panaszos képviselője bejelent, hogy a sajnálkozó nyilatkozatokkal megelégszik és a bünvádi feljelentést visszavonja.

Elnök (Pálfi Ninához): — Hálotta, hogy ügyvédje visszavonta a feljelentést. Tudomásul vesszük-e?

Pálfi Nina: — Igenis tudomásul veszem, csak arra kérem a tekintetes törvényszéket, utasítsa a vádoltakat, hogy lapjukban is elgőtélt adjanak és a jövőben erkölcsi támogatásnak.

Fodor Aladár: Tekintetes királyi Törvényszék! Nagyságos Elnök Ur! Sajnálom, de Nagyságának nem tehetek ígéretet, hogy erkölcseim támogatom, mert sem lapkladó, sem szerkesztő nem vagyok. *Nádas Sándor* kollégám azonban ezt is megteheti.

Nádas Sándor (komoly arccal): Igenis, kijelentem, hogy Nagyságos Asszonyomat a jövőben a *Pesti Futárban* erkölcsi támogatást fogom. (Általános derűltetés.)

László Ferdinánd dr.: Végül tekintettel arra, hogy panaszostól, aki szegény asszony, tizháromezer korona ügyvédi díjat kaptam, méltányosság szempontjából kérem a bíróságot, kegyeskedjék a vádoltakat a költségek megfizetésére kötelezni.

Elnök: E kéréssel elkészült ügyvéd ur, mert a tárgyalást befejeztük.

Fodor Aladár: Nagyságos Elnök Ur! Életemben sohase voltam *smucig*. Teljes méltányolom az ügyvéd ur kivánságát, sőt honorálom is. Valamikor szerkesztettem *László doktor* lapját és még most is tartozik nekem három hónapi fizetéssel. Kérlek az összegről készséggel lemondok. *László verdienem*. (Orkál derűltetés.)

A vidám epizód után a felek legjobb kedélyhangulatban távoztak a tárgyalóteremből.

Román papok tömeges elítélése.

Az aradmezei iskolák fölírata. — Interpelláció a képviselőházban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2.

A közeli napokban, talán már a parlament megnyitását követő napon *Goldis László* aradmezei román képviselő interpellálni fog az aradmezei román iskolák magyar fölírata miatt. Ugyanis ekkörül súlyosabb bajok vannak, mert a nagyhalmági főszolgabíró egész csomó román lelkészt nagyobb pénzbüntetéssel sújtott, azonkívül pedig a megye területén széleskörű eljárás folyik egynéhány román lelkész ellen.

Ez azért történik, mert a román lelkészek, akik egyben az iskolaszék elnökei, nem tétették föl az iskolákra a magyar fölírata. Eről egy kultuszminiszteri rendelet úgy intézkedik, hogy október elsejéig föl kell tenni, különben a főszolgabírók kihágás címén eljárást indíthatnak az iskolaszéki elnökök ellen.

A románok a most megindított eljárásokban, s az ítéletben nagy sérelmet látnak, mert ők a megye közigazgatási bizottságával már régebb ideje tárgyaltak ebben az ügyben és várták a bizottság értesítését. Ez azonban — így mondják ők — késelt és ez az oka annak, hogy a magyar fölírata alkalmazása is kissé megkésett. Ezért azonban még nem lehet megbüntetni a román lelkészeket.

A vármegyeszerte nagy föltűnést keltő ügyet alább részletesen ismertetjük:

A nagyhalmági főszolgabíró ítélete.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága október közepén arról értesítette a megye összes főszolgabírát, hogy az aradi román szentszéknek a magyar iskolai fölírata alkalmazására vonatkozó kérését nem teljesít és így minden községben követelni kell a román iskolaszéki a magyar iskolai fölírata alkalmazását. Erre a főszolgabírók megvizsgálták a román iskolákat és konstataáltak, hogy azok homlokzatáról sok helyen hiányzik a magyar fölírások.

A nagyhalmági járásban például tizenöt helyen hiányoztak ezek a fölírások. A halmági főszolgabíró megindította a vizsgálatot és a napokban következőleg ítékezett:

László Kornél nagyhalmági esperes 300 koronára büntette, magasabb intelligenciájára és jó vagyoni viszonyaira való tekintettel.

A következő lelkészeket 200 koronára büntette:

Nikula János Kishalmagy, *Sirka Jeremiás* Sűr, *Grigor Sándor* Banead, *Budugán Miklós* Rastur, *Balla Miklós* Cuc, *Busdea György* Acsuva, *Harduc Miklós* Acsuva, *Floreca Sándor* Dumbrava. *Zsuras János* ócsi lelkészt felmentették, mert az iskolaépület nem készült el.

Vizsgálat indult még a következő lelkészek ellen: *Sirka Miklós* Vidra, *Leuka Arsén* Laura, *Sirka Péter* Magulica, *Farkas János* Plaskuca, *Harduc Pál* Talács.

A többi járásokban.

A többi járásokban némely lelkész 8–10 nap haladékot kért és kapott is a magyar szövegű táblák fölírására. A *kisjenői* járásban *Talpas* és *Száltye* román lelkészei kaptak haladékot, a *viágosi* járásban *Kovassinc* és *Kerek* község lelkészei kaptak haladékot. A *ternovai* járásban ellenben néhány lelkész ellen kihágási eljárás indult a fölírata elmulasztása miatt. A *radnai* és *borosjenői* járásban szintén halasztást kaptak. A *borossebesi* járásban több lelkészt vonnak felelősségre a mulasztás miatt.

A *pécskai* járásban olyan kis táblákat alkalmaztak, hogy a főszolgabíró el fogja távoztatni és megindítja a vizsgálatot.

A parlament elé.

Goldis László, az aradi görög keleti egyházmegye titkára, országgyűlési képviselő, akihez felvilágosításért fordultunk, a következőkben mondotta el az érdekes ügy történetét:

— A kultuszminiszter még január hóban körrendeletet intézett az összes iskolafenntartó hatóságokhoz, amelyben az 1907. évi XXVII. törvénycikk 17. szakaszára vonatkozó elrendelte, hogy az iskolákban olyan táblákat alkalmazzanak, amelyek magyar nyelvű felírás, vagy pedig a magyar nyelvű felírás mellett az illető iskolafenntartó hatóság nyelvén írt felírás legyen. Az aradi görög keleti szentszék e felszólítás után kérelmet intézett a kultuszminiszterhez, hogy álljon el a kormány e kivánságától és fogadja el a szentszéknek egy kompromisszumos ajánlatát. A szentszék ugyanis azt ajánlja, hogy a külön iskola-felírások helyett az iskola főbejárata felett alkalmazandó ország-cimeren legyen rajta az iskola címe, még pedig magyar nyelven és az illető hitfelekezeti nyelvén egymás mellett. A szentszék e kérelmére válasz nem érkezett, a nyár folyamán azonban Aradvármegye közigazgatási bizottsága elrendelte, hogy október elsejéig a miniszteri rendeletben megkivánt felírás minden iskolán alkalmaztassék. Az aradi szentszék ekkor értesítette a közigazgatási bizottságot, hogy a felírások ügyében a minisztériumhoz fordult és onnan várja az intézkedést s amíg ez az intézkedés megtörténik, addig kéri a közigazgatási bizottság határozatának felfüggesztését. A közigazgatási bizottságtól mindössze két nappal ezelőtt kaptunk egy október 9-i kelettel ellátott választ, amely elutasítja a szentszék kérését. Ekkor mint szentszéki titkár én magam jártam el *Varjassy Arpád* kir. tanácsosnál, aradmezei tanfelügyelőnél, aki megígérte, hogy kérésünk elintézése érdekében közben fog járni a főispánnál.

Mikor az októberi határidő már közeljárt és a főispán válasza még mindig késelt, több helyre sürgönyözött a szentszék a főispánnak. Válasz végett, míg végre szeptember 29-én a főispán Budapestről azt sürgönyözte, hogy a közigazgatási bizottság határozatát nem függesztheti fel. Másnap az aradi püspök körrendeletet intézett az összes hatásköre alatt álló esperesekhez, felszólítva őket arra, hogy mivel a kultuszminiszter a szentszék ajánlatára még nem válaszolt, minden kelle-

metlenség elkerülése céljából tegyenek eleget a közigazgatási bizottság utasításának.

A szentszék ez utasítása csak október első napjaiban érkezett meg az eszerekhez, akik azonnal intézkedtek megfelelő feliratok beszerzése végett. Természetesen azonban, hogy faluhelyen az ilyen feliratok beszerzése nem megy olyan gyorsan s így történhetett, hogy az iskolák nem teheték fel teljes pontossággal a feliratokat.

A szentszék most előterjesztést tett a közigazgatási bizottsághoz és a vármegye alispánjához, kérve a nagyhalmágyi főszolgabíró és a hasonlóképen eljáró járási főszolgabírók ítéletének megsemmisítését és az esetleg még folyamatban levő ilyen eljárások megszüntetését. Ha e kérelemnek eredménye nem lenne, én a képviselőházban meg fogom interpellálni a kultuszminisztert a román lelkészek elítélése miatt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mészora:

Kedd: Carmen. opera. Fodorné Aranka vendégfellelével. (C bérlet.)

Szerda: Szerencse fia, komédia. Bemutató előadás. (A bérlet.)

Csütörtök: Szerencse fia, komédia. (B bérlet.)

Péntek: Varázsköringő, operett. Raskó Géza vendégfellelével. (C bérlet.)

Sombat: Dollárkirálynő, operett. Raskó Géza vendégfellelével. (A bérlet.)

* **Aida.** Nagyon szép opera előadásban gyönyörködött ma este a színház közönsége. *Aida* került színpadra Amneris szerepében Fodor Arankával, az aradiak mindig örömmel üdvözölt vendégművésznőjével. A kitűnő vendég egyik legjobb szerepe Amneris, melyben fenomenális alt hangjának minden szépsége kifejezésre jut. Kétségtelen finomsággal interpretálja a partitúra szépségeit és játékaiban is kifogástalant nyújtott. A közönség nagy elragadtatással tapsolt, különösen a harmadik felvonás után, amikor ötször szólították a lámpák elé. Tiszteletlő szép csokorral lepték meg a vendégművésznőt. *Wlassák, Ferrari, Ladislav* ma is kiváló nyújtottak és nagy sikerük volt. A király szerepében érdekes kísérleteink voltunk tanul. *Rudas Fidi* a zsidó kántori pályáról lépett a színpadra és nem közönséges basszabariton hangjával sikerrel debütált. Járőrrel, szilapdi morgásról egyelőre beszélni sem lehet nála, de mint jó hangú énekes nyereség a társulatra. A női kar lehetetlenül gyenge, vagy talán nem is volt, mert halani nem lehetett. A zenekar a fúharmónikusok legkiválóbbjaival megerősítve, nagyon szépen játszott, ellenben a klarinétost, vagy a klarinétot ki kell cserélni, mert a kétből közül az egyik bohrányos. H. G.

* **A Zombory-tárlat.** Zombory Lajos festőművész tárlata, már csak rövid ideig van nyitva. Megtekinthető egész napon át Welcz Leó könyv és műkereskedő tárlati helyiségében.

* **Jézus élete és halála.** Örökös sikerrel mutatja be nélfőn este az Uránia színház a fenomenális bibliai drámát, Jézus életét és halálát. A színházat szufolással megöltözött közönség színterében csodában nézte végig a Megváltó keleti küldetését bemutató mozgóképfilmjét, mely tudvalevőleg az oberammergau pasziónjátékok után készült. A világhírű pasziónjátékok mesztől megörökítése ez a kép, mely valami csodás erővel hat a nézőre. Mélységes ábrát fogja el az embert a kép láttára és sokáig nem szabadulhatunk hatása alól. Az Uránia színház előadásában teljes szépségben és hatásában játszódik le a biblikus dráma, mert a nagyszerű zene még fokozza az egyébként is lebilincselő hatást. A remek előadást kedden és szerdán

este 8 órákor megismétlik. Dóra a pompás mozgóképfilmhez kerül színpadra. melynek szintén nagy publikuma az igazi elragadtatás hangján emlékszik meg a sok nagyszerű látnivalóról.

Kalap változat —

asszonyt változtat.

— Csavargós. —

A női kalapokkal foglalkozik boldog boldogtalan. Aki foglalkozik vele, a masamód, az boldog, mert pénzt kap. Viszont aki aképpen foglalkozik, mint fizető fél, férj vagy gavallér, az boldogtalan. De vannak ezenkívül még másfajta boldogok és boldogtalanok. Boldog asszonyok, akiknek sikerül meglepészerűen egy félméterrel nagyobb kalapot szerezní mint amekkorat ezen a napon legkedvesebb barátjuk feltett és viszont boldogtalanok, akik ugyanakkor lefésztek és észreveszték, hogy nincs az a nagy, aminél nagyobb ne lenne.

A kalapszennációk most újabb szenzációkkal bonyolódnak. A nagyinak a stílezerősége néhány mellékkörülményt idéz elő. A nagy kalap alá nagy haj kell. Végig haj, egész körül a fején, mind haj, amit a kalapot. E hajbajon most úgy segítenek, hogy mesterséges fonatokat tesznek fel. Műhajjat. Ez se esoda. Mert ha van művaj, miért ne lehessen műhaj. Minthogy pedig az asszonyi haj általában már sok veszekedést okozott, hát a műhaj is megteszi. A parókakészítők veszekedzenek a divatárusokkal, mert ezek a nagy kalapokhoz való hajfonatot is árulnak, holott a műhaj eddig olyan műfajnak számított, amelyik a parókakészítőknél volt kapható. Perlekedés lett belőle s a végén a divatárusoknak adtak igazat és megengedték nekik, hogy tovább is adjanak a nagykalapok mellé hajjat is. Mert a nagy kalap nem olyan mint a hivatal, hogy akinek az Isten nagy kalapot ad, annak hajjat is ad hozzá. A hajjat a divatárus adja a kalap alá épp úgy, mint ahogy a tüket és virágot adja a kalap tetejére és oldalára. Mert mindazt ami a kalaphoz tartozik, a kalaposnál kell venni. Például a falusi legények kalapjára a bokréta is a kalapos szolgáltatja. Egyedül kivétel az az eset, hogy ha a föld Isten kalapja, ugy hazánk bokréta rajta. Ez a bokréta (tudniillik a haza) nem kapható a kalaposnál, mert a kalaposok közt nincs hazaáruló.

Tudni kell továbbá, hogy minél nagyobb a kalap, annál kisebbnek kell lennie a női ruhának. A tojáslevesnek szűknek, a lehető legszűkebbnek, egészen testhez tapadónak kell lennie. Így alkotja ruha és kalap és haj a vékonytörzsű széles tetejű gomba alakot. Minél nagyobb a kalap, annál kisebb legyen a ruha térfogata. Nagy kalap kesi alakkal jár, ha szépen akar járni, körülbelül olyan módon, mint ahogy kicsi ember nagy bottal jár. Hogy milyen átalakításokat végez egy nagy kalap a nő egész alakján, az egyszerűen észbontó, sőt néha házaságbontó. Az asszony kénytelen bepréssel a fejét. Nemcsak a derekát, hanem a vállát, a kezét, a csipőjét, a térdét be kell esavartatnia, mint egy dugóhúzó s erre jön egyetlen szál ruha: a szoborruha. S ezt az állapotot folytonosan gyakorolni kell, hogy hozzá szokjon a bepréssel állapothoz és ki ne jöjjön belőle. Ezért azután, ha a férj hozzá akar nyulni, azt kegyetlenségnek tekint s azt mondja: „Hagyj békét. Szobor vagyok, de fáj minden tagom.” Persze a férj nincs megelégedve vele, mert eszé ágában se volt, hogy egy szobrot vegyen feleségül.

Ime a kalap változat, asszonyt változtat. Valamikor az asszony izlése szerint változott a kalap, most a kalap szerint változik az asszony. Akik közelebbit tudnak, azok azt is tudják, hogy nem csupán kívül változik. A nagy kalap a méternyi hosszú tollal harsányt teszi az asszonyt. Ha egyet fordul, a hosszú tollal leverli a ficsur szeméről a mozkölt, kiüti a férje szájából a szívtart, letaszítja a

villanyesrel a kondaktert, elsöpri a szobaleány mellől a tüzoltót.

... Most pedig várjuk az új irány érvényesülését. Az új irány, az óriási kalap legóriásabb ellentéte a parányi.

Csak egyetlen baj lesz ebből. Az lesz a baj, hogy amár a kalap kicsinyinyé változik, a kalapszámia mégis nagy marad.

Katonaszökevény szoknyában.

Aki a férjét szöktette meg.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 2

Egy szerelmes fiatal menyecske arra a nem mindennapi dologra határozta el magát, hogy ifjú férjét, aki október elején bujt a császáz muncájába, visszavolja katonáskéntől. Amilyen bizarr a terv, olyan groteszk volt a végrehajtása is. Asszonyruhába bujtatta az urát az epedő asszony s szerencsésen kicserélt az őrségen. Egy unatkozó rendőr azonban tragikus befejezéssel vetett véget a kitűnő bűnösnek. Leleplezte a szökevényeket s előállította az érzéketlen rendőrségre, ahol nem a szereimet, hanem a büntető paragrafusokat magyarázzák s mindkettőjüket átadták a legilletékesebb hatóságoknak.

A budapesti dunaparti teherpályaudvarnál áll posztan Fodor József rendőr.

És a Fodor József úgy uszáimában az asszonyokat nézte. Ezen a tájékon tudvalevőleg sürdül fordulnak meg a parasztaasszonyok, kik a környékről hozzák be az eladni valókat. Közöttük különösen két menyecske vonta magára a figyelmét. Mind a kétőnek hatalmas bityu volt a hátán.

— Mi járásban vannak erre? — szólította meg őket Fodor József.

A két asszony mélyen elpirult és elkezdett hebegni, hogy így, hogy úgy ... A rendőr, akiből eleinte csak a lovag beszélt, hirtelen hivatalos arcot rántott magára.

— Le csak azokkal a pakkokkal! — parancsolta.

A baktukat fölnyitották és abból egy teljes katonai felszerelést húzott ki a rendőr. Ott volt a nyakraválótól a bakancsig minden. Ahogy a rendőr egyenkint előszedgette a felszerelést cikkeket, az egyik asszony hangos sírásra fakadt és sírt, sírt, sírt nagy keservesen.

Mikor kissé lecsillapodott, a rendőr megkezdte a kihallgatást.

— Kicsoda maga?

Az asszony felelt:

— Én, kérem szépen, Soós Jánosné vagyok. Ez pedig itt az én hites uram, Soós János.

— Ez az asszony a maga ura?

— Igenis, kérem alássan. Mert nem asszony az, de férfi, még pedig nyolcvanhatos baka, csak hogy ép szoknya van rajta.

Itt a rendőr fíhbesszakitotta a kihallgatást és bekísérte őket a 78. számú őrháza. Azt gondolta, hogy ebben az ügyben nálánál csak okosabb ember lehet világosságot.

Az őrszobában azután beszéldebb lett az asszony.

— Engem, kérem alássan, — mondotta, — Vörös Erzsébetnek hívnak. Férjhez mentem Soós Jánoshoz, még mielőtt Soós kiszolgált volna a három esztendő. Most október elején ő berukkolt, én meg otthon maradtam. Nagyon rossz volt egyedül lenni. Aztán meg a legények mindíg legyeskedtek körülöttem; láttam, hogy baj lesz, ha az uram haza nem jön, Pastre jöttem hát, hogy haza vigyem. Bemen-

tem a Nádasdy-kasszárnába, ahol az uram szolgált. Itt addig kövörögtem neki, míg ráállt, hogy megcsodáltessem. Asszonyi ruhát huztam, abba fölöltözött, a katonaruhát betették a baltuba és így a várta klengedett hennünket. Azt gondoltuk, elmegyünk a Bicskába és ott elbujunk.

A rendőrök ámulva hallgatták ezt az elbeszélést és hol a tetsző Soós Jánost, hol a menyecskét nézték. Végre abban állapodtak meg, hogy itt katonaszöktetésről van szó, mely a büntetőtörvénykönyvbe ütközik.

Telefonáltak katonáknak, ahonnan csak hamar megérkezett a szuronyos őrség. Az őrség először föltüntette Soós Jánost katonának és azután beállította a Nádasdy-kasszárnába fogházába.

A szerelmes menyecske egyelőre szintén fogva marad.

A zámi rézbánya fuzionál Rochette vállalatával.

A hirhedt párisi bankár magyar üzletei. — Uj bányarészvénytársaság Hunyadmegyében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2.

Aradmegye szomszédságából, a hunyadmegyei Zám mellől igen érdekes gazdasági eseménynek kapjuk híréit. A Zám mellett levő almaseli rézbányák, amelyeket egy magyar, még pedig aradiakból is álló társaság alapított és amelyek néhány esztendő óta belga és francia kezekben vannak, a közeli napokban fuzionálni fognak egy másik erdélyi bányavállalattal, melyet Henri Rochette, a pincérfiuból lett hirhedt párisi bankár alapított. A két vállalatból most egy nagyarányú bányarészvénytársaság lesz, mely Aradmegye közelében igen nagy réztermelésre számít.

Az érdekes alakulásról elsőnek a „Hittel” című pénzügyi szaklap adott hírt legutóbbi számában. Ez a lap kicsit kételkedve fogadja a fuzió tervének komolyságát egyrészt azért, mert összefüggésben van Rochette nevével, akiről épen tavaszszal botrányos pénzügyi manőverek derültek ki és aki ezek miatt a hatóság elé került, másrészt pedig azért, mert — amint mondja — semmit sem tud a zámi rézbányák létezéséről. Ezek a rézbányák pedig, ha nem is Zámiban, de Zám mellett, Almaselen igenis léteznek, sőt már erősen kiaknázás alatt vannak.

Az almaseli bányákat egy magyar társaság alapította, amelynek tagja volt többek között Schusztler Henrik dr. aradi orvos is. Ettől a társaságtól egy belga és francia konzorcium vette át a vállalatot és megalapította a „Compagnie des Mines Hongroises” részvénytársaságot, melynek Almaselen kívül a zolyomgyeji Úrvölgyön is vannak bányái. A almaseli bányákban már négy év óta folyik nemcsak a kutatás, hanem a talált elég nagy mennyiségű réz kiaknázása is. Nagyobb iparvasutat is építenek most a bányáktól az államvasutak zámi állomásáig. A kiaknázási munkálatokat Lecher Henrik, a francia származású igazgató és Singer gépészmérnök vezetik, még pedig értesülésünk szerint elég szép sikerrel. Már eddig is nagyobb mennyiségű réz van raktáron, és épen ennek kiolvasztásával van összefüggésben a most létesülő fuzió.

A fuzió ugyanis az „Erdélyi rézművek részvénytársaság”-gal fogja egyesíteni az almaseli vállalatot. Ennek a részvénytársaságnak Balánbányán nagy kohói vannak, ahol majd az almaseli bányák termelését is ki fogják dolgozni. Az Erdélyi rézművek r. t. Henri Rochette alapítása. A híres francia financier tavaly májusban létesítette ezt a vállalatot 5 millió korona alaptőkével, Budapest székhellyel, egy eszteró francia és egy magyar igazgatóval. Ez a vállalkozás nem valami nagyon sikerülhetett, amiat azt a nemrég kibocsátott első üzleti mérleg mutatja. Ezért a vállalat igazgatósága november 12 ére rendkívüli közgyűlést hirdet, melyen az igazgatóság indítványozni fogja a részvénytőkének 2 millió koronával való leszállítását. Ugyancsak ezen a közgyűlésen ütik nyélbe az almaseli bányákkal való fuziót, amelyről a vállalat szanalását várják. Az igazgatóság indítványozni fogja a leszállított alaptőkének két millió koronával való felemelését új részvények kibocsátása útján. E két milliót az almaseli vállalat részvényeinek megvásárlására fordítják és a fuzió megtörténte után megalakítják az új vállalatot, melynek címe „Magyar rézművek részvénytársaság” lesz, s amelynek új igazgatói nagyrészt a két fuzionáló részvénytársaság vezetői lesznek. Az új igazgatóságból azonban több mint valószínű, hogy hiányozni fog Henri Rochette, akinek nevét nagyon megkoptatta a tavaszi botrány.

A fuzionálás után erősen hozzá fognak látni a hunyadmegyei bányák felvirágoztatásához. A balánbányai kohón kívül Zámiban is lesz egy kisebb kohó a réz feldolgozására s így valószínű, hogy a hunyadmegyei bányavállalat, mely eddig is több mint 400 embert foglalkoztatott, nagy lendületet fog venni.

Eötvös Károly a vezérő bizottságról.

Interjú a Vajda szobalányával.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2.

Az alábbi interview oly körülményes, hogy kivételesen az elején kell kezdeni. Mivel a vajdával függ össze a dolog, természetesen humoros jellegű és abban különbözik a rendes interviewektól, hogy a vajda, tehát a meginterviewolttól, nem szerepel benne. A dolog így történt:

Hallottuk, hogy a vajda elkészült azzal a sokat emlegetett, szenzációs könyvvel, amiben a nagy, nemzeti küzdelem híres vezérő bizottságát veszi a tolla hegyére. Eötvös Károly az ő szenzációs részletekben gazdag könyvét karácsonyra akarja nyilvánosságra bocsátani. Mi sem természetesebb, mint hogy az Aradi Közlöny megbizta fővárosi tudósítóját azzal, hogy az irodalmi szenzáció megjelenése előtt beszéljen a nagynevű szerzővel. Ez azonban nem olyan könnyű dolog, jelenti tudósítónk, mint az ember képzelné. Nem, mintha Eötvös Károly nem fogadná az embert, — hiszen az ő szivessége és vendégszeretete közismert dolog, — de lehetetlen és elképzelhetetlen akadályok merülnek fel addig, amíg az ember bejut hozzá. Így történt velem is.

Amikor az ember nem tud az interjúvalandóhoz bejutni, akkor ír egy ugynevezett „hasinterjú”-t. Igen ám, de én sokkal lelkiismeretesebb újságíró vagyok, semmint hogy ezt megtegyem, részint a vajdára, részint az Aradi Közlöny olvasóira való tekintettel. Tehát:

Becsöngetek, megjelenik a szobalány s kinyitja az ajtót:

— A képviselő urat keresem.

— Nem fogad senkit. Vacsorázik, gyengélkedik.

— Helyes. Vigye be a névjegyemet és mondja, hogy feltétlenül beszélnem kell vele.

A szobalány, — nagyon jóképű, helyes leány — tiltakozó mozdulatot tesz.

— Ugy sem fogadja, hiába minden.

Azért csak beviszi, kijön és int, hogy nem. Nem, nem. Gyertünk. Megyek egyenesen a pártkörbe. A legelőkelőbb képviselőt megfogom, írjon névjegyet Eötvösnek, hogy fogadjon. Megírja, szépen, okosan.

„Nagyon kérek bátyám, ha csak percre is, fogadd X. urat” stb.

Ujra mint fent: csongetek, kijön a szobalány, int a fejével. Mutatom a névjegyet. Előkelő névjegy. A lány hajhátatlan.

— Nem vihetem be. Az előbb is kikaptam.

— De lelkem, vigye csak be, meglátja, erre fogad. — Kitűnő, jó barátja küldi.

— Nem, nem, mondja a lány, aztán, mint aki gondolt egy nagyot, megkérdezi: Milyen ügyben?

— Milyen ügyben? Szóltam magamban. Hát itt a szobalány játéka a kabinet-irodát? Hát akkor mit játszik az ügyvédi iroda? De azért belementem az eszmecserebe s így szóltam:

— Az iránt érdeklődném, hogy mi foglaltatik a képviselő ur legújabb könyvében, amiben tudvalevőleg a vezérő bizottság dolgai vannak megírva? Ugyan irányban óhajtanám meginterviewolni. Nem vienne be a névjegyet?

— Hát kérem, ezt az ügyet én is elintézhetem. Elvégre magának mindegy, hogy kitől hallja meg...

Most a szakácsné kiszól a konyhából:

— Szobalány kérem, ne feledkezzék meg a diszkrécióról.

— Nem, nem, mondja a szobalány, helylyel ki-nál meg az előszobában és elkezd mesélni: Hát kérem — sajnálom, hogy szivarral nem kínálhatom meg uraságodat — a könyvben az van megírva, hogy paktált a vezérő bizottság a darabontokkal, hogy veszekedtek egymás közt, miért oszlatták fel a vezérő bizottságot Kristóffyék...

— Miért, no? Ezt mondja!

— Az kérem mind meg van írva részletesen. En azonban a részletekbe nem bocsátkozhatok, mert nem óhajtom a dolgot publikálni idő előtt, pusztán csak általánosságokra szorítkozhatok.

Majd így folytatta:

— Nagyon érdekes leleplezések lesznek benne. De nem adjuk ki a bombát a kezünkből, amíg szükség nem lesz rá. Ha látjuk, hogy a választójo-got tényleg meg akarják hamisítani, akkor majd kiállunk a plázra az írással. De idő előtt soha. Akar még valamit tudni?

— Akarok. Azt akarom még tudni, hogy a gazdája többet mondott volna e a könyvről, mint amennyit maga elárult?

— Nem. Biztosíthatom, hogy csak egy anekdotát kapott volna. Így legalább lesz magának mit írni, amugy nem lett volna. És elvégre magának az a jó, nem igaz?

— De igen, mondom és mivel a tárgy ki-merült, Mariska biccentett a fejével és kegyelemben elbocsátott.

MULATSÁGOK.

(—) A berzovai ifjuság 1908. évi november hó 7-én, a „Zöldfa”-vendéglő összes termelőiben, a berzovai állami iskola szegény tanulóinak a felruházására, tombola- és társasjáték, konfekticrta, szavaltat és énekszámokkal egybekötött jótékonycélú sártkörű táncvigalmat rendez. Belépődíj személyenként 2 korona, családjegy (három személyre) 4 korona. Kezdet este 8 órakor.

Az arad-tóvisi vonat rémei.

Letartóztatott nemzetközi zsebtolvajok.

Egy aradi kereskedő mint detektív.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2

Hónapok óta nagy zabásu fosztogatók teszik bizonytalanná az erdélyi vonatok utasainak útját. Az aradi rendőrség október tizenkettedikén tetten ért ugyan egy Zeldin Zachariás nevű nemzetközi zsebmetszőt az aradi állomáson, de társai tovább garázdálkodtak. Erdély majdnem összes rendőrségeit foglalkoztatja a veszedelmes társaság kézrekerítése, de eddig a raffinált utazó zsebtolvajok kiiktattak a kezükből. Tegnap egy aradi kereskedő ébersége és ügyessége folytán a banda két tagja került itt Aradon kézre s a rendőrség megtudta tőlük, hogy még öt hozzájuk hasonló és nagy stíliú zsebmetsző utazik a pénzzel bélelt tárcákra.

Az nyomozás eddigi eredményéről alábbi tudósításunk számol be:

Az első fogás.

Október tizenkettedike óta foglalkoztatja az aradi rendőrség bűnügyi osztályát annak a zsebtolvaj bandának a kézrekerítése, amelynek egyik legravaszabb és legkonokabb tagját az említett napon tettenérték az aradi állomáson. Zeldin Zachariás merész zsebmetszéséről írunk már. A budapesti származású és különféle büntettekért husz ízben büntetett utazó tolvaj egy külföldi tektill gyárost rabolt ki az aradi állomáson tartózkodó erdélyi gyorsvonaton. Eserklicenszár koronás pénztárcát emelt ki annak belső zsebéből, de László Dzsó szegedi kereskedő útját állotta a vonatról leugrani készülő tolvajnak s átadta a rendőrnök.

Zeldint napokon keresztül vallatta Greén Nándor főkapitány, de nem ment vele semmire. Konokul tagadott s nem akart hallani sem arról, hogy az augusztus óta napirenden lévő zsebmetszésében része lenne. Greén szorgalmasan gyűjtötte az adatokat, melyekkel meg akarta törni a tolvaj hallgatását. Megtudta, hogy Zeldin két társa kíséretében megfordult Kánya Géza vendéglőjében s ott egy félreeső helyen rejtették el azokat a pénzes erszényeket, melyekhez zsebmetszés útján jutottak. Mikor ezeket felmutatta a főkapitány az egykedvűen mosolygó gyorslevő előtt s mikor szembeállították őt Kányával és Sommer József kalapkereskedővel, akinek kalapot rendelt, akkor bevallotta, hogy letartóztatása előtt is járt Aradon két férfi társaságában, azokkal állítólag Romániából ideutaztában is megérkezett meg a vasúton s aiktól Aradon is is járt. Aradra fiyere látogatása céljából jött.

Zeldin büntetéséről.

Az aradi rendőrség október tizenkettedikén tettenérték az aradi állomáson Zeldin Zachariás nevű nemzetközi zsebmetszőt, aki a tolvaj bandában részt vevő tagok között a legkonokabb és legveszedelmesebb tagok között van. Zeldin letartóztatásáról s a bandájának tagjairól a Budapesti Közlöny tudósított. A budapesti főkapitány pedig az aradi rendőrség felé fordult, hogy ott Zeldint nem ismerik, hanem ismernek egy Pomeráncz Henrik nevű utazó zsebtolvajt, aki napirenden a gyorsvonatokon utazik s a bandában részt vesz. Budapesti rendőrség pedig megkérdezte Zeldin büntetéséről s tudni akarta, hogy Zeldin Pomeráncz társaságában szokta-e elkövetni letartóztatásait. A károsultak közül Fábrián László dr. vasúti titkár ismert reá a beküldött fotográfia nyomán a zsebtolvajra. Fábriántól, mint azt

megírtuk, szeptember huszadikán az aradi állomáson kétszáz huszakoronás tárcáját lopták el. Greén főkapitány állandó éber figyelemmel kísértette a pályaudvart s értesítette az összes erdélyi rendőrségeket, mert abból a feltételezésből indult ki, hogy a román származású tolvajon csak az erdélyi vonatokon garázdálkodnak, ahol román nyelvű utasok köteleknek nagyobb számmal. A letartóztatott tolvajt később átkísérték az ügyességre, de a vizsgálóbíró sem tudta vallomásra bírni.

Kalap helyett detektív.

Tegnap végre fordulat állott be az ügyben. Sommer József kalapkereskedő ügyessége folytán kézre kerültek Zeldin cinkosai. Mint említettük, Zeldin még elfogatása előtt megfordult Sommer kalapüzletében s ott kalapot akart venni. Mint hogy nem volt megfelelő fazonu kalap raktáron, rendelt egyet. Tegnap két férfi állított be Sommerhez s azt kérdezték tőle, vajjon elküldötte-e Zeldinnek a kalapot Baka-restbe? Mint utóbb kiderült azér: érdeklődtek a kalap iránt, mert nem tudták, hogy társukkal mi lett? Arról sejtelmük sem volt, hogy Zeldint Aradon tetten érték és letartóztatták.

Sommer azt felelte, hogy a kalap még nem érkezett meg. Az idegenek távoztak az üzletből. A kereskedő azonnal telefonált a rendőrségre s fiával szemmel tartatta a gyanús alakokat, aiktól sejtette, hogy Zeldinnel közeli ismeretségben állhatnak. Ezek a Neuman M. ruhakereskedésbe tértek be s Horváth István detektív ott érte őket ruhaválasztás közben.

Igazolásra szállította fel őket. — Pomeráncz Henrik vagyok — mondotta az egyik gyanúsitanul s a másik Szankovics Péternek nevezte magát.

Épen önöket keresi az aradi rendőrség — szólott a detektív — s a törvény nevében letartóztatja, a városházára kísértette a rég keresett zsebtolvajokat. Még tegnap hozzáálltak kihallgatásukhoz, de ezek is Zeldin módszerét követték. Egykedvűen mosolyogtak. A detektívek azonban megállapították, hogy ugyanezek azok, akik Zeldinnel Kánya Géza vendéglőjében október elején többször megfordultak s megállapították, hogy tegnap hárman voltak együtt Kányánál s az egyik, a ki mind helyett fizetett s parancsokat osztogatott, Aradról megszökött.

Zsebtolvaj szövetkezet.

Pomeráncz, aki óriási termetű, intelligens arcu, némevű, szerbül és románul beszélő egyén, huszonhatosor volt büntetve s így érthető, hogy minden hájjal megkent ember, akivel nem könnyű a boldogulás. Ma délutánig a hozzáintézett kérdésekre csak foghegyről válaszolt. Mikor azonban megmondották neki, hogy Zeldin leván tartóztatva és mindent bevallott, akkor gondolkodóba esett s úgy látszott, hogy a felállított csapdába belebukott. Néhány pillanatig úgy látszott, hogy zavarában van, mert esőtlanul és sápadtan állott Greén előtt. De a külföldi rendőrségek előtt sokszor megfordult tolvaj csakhamar visszanyerte nyugalmát s így szólott:

— Beismerem, hogy egy nyolc tagból álló zsebtolvaj szövetkezet tagja vagyok, mely az erdélyi vonatokon fosztogat, de többet nem mondhatok. A mai napra azonban ez is elég volt. A főkapitány még az este sürgönyözött az összes erdélyi városok rendőrségeinek az eredményéről s az összes pályaudvarokat figyelik a vasutvonal mentén. Greén azt hiszi, hogy rövid időn belül a banda együtt lesz Aradon. Szankovicsot még nem halgatta ki.

A banda áldozatai.

Még augusztusban kezdette meg a díszes társaság a vasutvonal veszélyeztetését. Eddig

tizenkét olyan zsebtolvajlásról van tudomás az aradi rendőrségnek, mely augusztus-októberi időközben történt meg, de azt hiszi, hogy sok esetben a károsult nem is jelentkezett.

Augusztusban Stefani nyugalmazott őrnagy hadbíró fosztották ki a Tóvis és Zim közötti úton. Hatszáz koronáját lopták el. Ugyan e hónapban Pető Sándor dr. gyertyamos orvos 880 koronás tárcáját emelték el az aradi állomáson abban a pillanatban, mikor vonatra szállott, hogy családjával Borszékra utassék. Fábrián László dr. vasúti titkár ugyancsak az aradi állomáson rabolták ki. Kétszázhusz koronát és vasúti jegyeket, okmányokat loptak el tőle.

Szeptember huszonegyedikén Reznits Mór bécsi utazó a radnai bucsuról jött Aradra s utközben hatszáz koronája tűnt el. Fekete Sándor borosjenői járásbírónak negyvenkoronás tárcáját emelték el. Ugyancsak itt zsebelték ki Halm Ignácot, a telep-aussligi vasút főtitkárját. Tárcájában azonban pénzt nem találtak. Hivatalos okmányait és vasúti jegyét lopták el. Végül Reif Gyula tektillgyárosnak belső zsebéből vette ki Zeldin a 1800 koronával bélelt tárcát az aradi állomáson október 12-ikén. De ezen rajtavesztett, mert tetten érték és letartóztatták.

A nagyszabeni rendőrség értesítése szerint október 2-án a nagyszabai állomáson Kremmer Mihály kereskedőtől 900 koronát loptak el, a nagyenyedi rendőrség pedig azt jelentette Aradra, hogy Kahajunye Dimitri romániai vállalkozó zsebéből 1200 koronás pénztárcáját emelték ki zsebtolvajok. A babosfalvi főszelgabíró értesítése szerint Schlasinger József dési lakost zsebtolvajok kifosztották a dícszentmártoni és küküllőszegi vonatszakaszon. 2600 koronája tűnt el. Végül Szabadkáról jelentenek több rendbeli vasúti zsebtolvajlást. Mindeme bűnügyekben a nyomozás szála Aradon futnak össze, mert eddig csak az aradi rendőrségnek sikerült a veszedelmes társaság tagjai közül hármat artalmatlanná tenni.

HIREK.

Herceg és milliomos leány házassága.

— Nász a vasutkirály házában. —

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 2

Az angol főváros előkelő köreiből érdekes házassági esemény képezi most általában a szébeszéd tárgyát. Egy európai herceg, a magyar királynak is rokona, megnősül és elveszi egy multimilliomos leányát, hogy a kopottas hercegi címert az amerikai milliókkal bearanyozza.

Mint Newyorkból jelentik, ifjabb Don Miquel braganzai herceg ez év végén nőül veszi Poulmannak, a róla elnevezett modern szerkezetű vasúti kocsí világhírű feltalálójának és többszörös milliomosnak a leányát. A herceg és a milliomos leány házasságában a közvetítő szerepét ugyanaz a magyar játszotta, aki körülbelül egy évvel ezelőtt közreműködött abban, hogy Széchenyi László grófból és Wandersbít Gladysból egy pár legyen. Az esküvő november végén lesz.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 3-án az időjárás: Száraz, éjjeli fagy.

— Malettak napja. Mosgalmas élet uralkodott tegnap a sirok birodalmában. Az aradi temetőket tegnap és ma is nagyszámu köröngség lepte el. Bácsné-Maár Julia, a múlt évben elhunyt aradi színésznő fehér márványból készült síremlékét ma avatták fel a színtársulat

tesztülleg kivonult tagjai. A kripták során feltűntést keltett a *Kincsig*-család sírboltja, amelynek bejáratánál új, művéssal márvány faragvány díszlik. Ez *Albert Andor* szobrása alkotása. Este a kivilágitott temető valóban szép látványt nyújtott.

— **Szterényi államtitkár beteg.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Szterényi* József kereskedelemügyi államtitkár, aki a múlt héten influenzában megbetegedett, még mindig ágyban fekvő beteg s ennek folytán a brassói beszámolót is elhalasztották.

— **Előléptetések és kinevezések az aradi üzletvezetőség területén.** November 1-én a következő előléptetések és kinevezések történtek: Az V. fiz. osztály 1-ső fiz. fokozatából a IV. fiz. osztály 3-ik fiz. fokozatába: *Steingassner* Ármán főfelügyelővé. Az V. fiz. osztály 3-ik fiz. fokozatából ugyanazon fiz. osztály 2-ik fiz. fokozatába: *Füredi* Lidor felügyelő. A VI. fiz. osztály 3-ik fiz. fokozatából ugyanazon fiz. osztály 2-ik fiz. fokozatába: *Horváci* Ferenc főellenőr. A VII. fiz. osztály első fizetési fokozatából a VI. fiz. osztály 3-ik fiz. fokozatába: *Patak* Emi, *Szcepkovszky* Teofil, *Margetsch* Antal, *Unger* Péter ellenőrök főellenőrré. A VII. fiz. osztály 3-ik fokozatából ugyanazon fiz. osztály 2-ik fiz. fokozatába: *Kublay* Gyula, *Nagy* Zoltán, *Bölcskei* Lajos, *Lengyel* Gergely, *Wolter* Ede. A VIII. fiz. osztály 3-ik fiz. fokozatából ugyanazon fiz. osztály 2-ik fiz. fokozatába: *Plesch* Lipót, *Sulcs* Károly, *Hobik* Antal, *Preisinger* Jenő, *Kertész* Fülöp, *Rái* Nándor. A IX. fiz. osztály 2-ik fokozatából ugyanazon fizetési osztály 1-ső fiz. fokozatába: *Csizmadi* János, *Darvas* Pál és *Gyarmaty* Dávid.

— **Ongyilkos miniszteri osztályfőnök.** *Bécsből* táviratozzak: *Facsek* Viktor vezérkarai őrnagy, *Landwehr*-minisztériumi osztályfőnök-helyettes ma délután hivatali helyiségében felfüggette magát. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— **Az amerikai elnökválasztás botrányai** *Newyorkból* táviratozzak: A *Rockefeller*-ügy órái a konsternációt idézett elő a republikánus-pártban. *Roosevelt* mindent elkövet, — de eddig hasztalanul — hogy a hír kedvezőtlen hatását csökkentse. A demokraták továbbra is szilárdan fentartják ama állításukat, hogy *Rockefeller* egy millió dollárt adott a republikánus párt választói céljaira azon ígérettel szemben, hogy az olajtrösztre kirótt huszonnyolc millió dollár pénzbírságot nem fogják behajtani.

A *Newyork Herald* próbasavazása szerint — amely rendszeren beszokott válni — *Taft* minden bizonynyal győzni fog.

— **Egy államtitkár balesete.** *Berlinből* jelenti: *Schön* államtitkár a szerzői jogvédelmi értekezlet bankettjén, ahol az értekezlet tagjait akarta felköszönteni, hirtelen rosszul lett. Állapota súlyos.

— **Román népgyűlés** *Pécskán.* Tudvalévő, hogy a románok most népgyűléseken fognak demonstrálni az általános titkos választójog érdekében s ezzel szeretnék pressionálni a kormányt az általános választójog törvénybeiktatására. Tegnap délután az ópécskai románok egy tánchelyen tartottak népgyűlést, amelyen néhány száz választó jelent meg. A gyűlésen *Novák* Aurél dr. ügyvéd elnökölt. A hatóságot *Boksdán* Szervác dr. tb. főszolgabíró képviselte, aki még a gyűlés megnyitása előtt figyelmeztette a jelenlévőket, hogy rendszeren viseljék magukat, a szónokokat pedig arra intette: ne igyassanak a törvények, vagy a magyar állam ellen, mert az ott lévő nagyszámú csendőrökkel aronnal felosszálja a gyűlést. Az elnöki megnyitó után *Grager* György ópécskai községi bíró beszélt a választójog ér-

dekében a kormány ellen. Beszédének nagyon kevés hatása volt. Beszélt még *Petrisor* Stéva munkás, de olyan badarságokat mondott, hogy a hallgatóság nagy része otthagya. Nevezetes dolog, hogy a községi bíró napok előtt ki akarta doboltatni a népgyűlést, de azt a főszolgabírósság betiltotta.

— **A vízműóra panama.** *Budapestről* jelenti: A rendőri sajtóiroda a vízműórák botrányos esetéből kifolyólag a következő hivatalos kommunikét tette közzé: A „Nap” tegnapelőtti számában „*Baksis a vízben*” cím alatt megjelent közlemény egy a főkapitányságon nyomozás tárgyát képező ügyben olyan bizalmas természetű részleteket közöl, amelyek közzétételé csakis valakinek az indiszkrécióna folytán törtéhetett meg. A sajtóiroda tagjainak egy része ennek az indiszkréciónak elkövetésével *Szekely* Viadimir rendőrfogalmazót, a rendőri sajtóiroda vezetőjét vádolta meg. Nevezett fogalmazó, amint erről értesült, maga ellen a vizsgálat elrendelését kérte, amely kérelmének a főkapitány helyt adott. A vizsgálat vezetésével dr. *Schöbert* Ferenc kerületi kapitány lett megbízva. *Kuncz* Ferenc, a boroszlói vízműoragyár budapesti képviselője most megvádolja *Helvey* Gyulát, a teleplezések lavinájának megindítóját, hogy lopott leveleket és adatokat használt fel. Négy évvel ezelőtt *Helvey* három ezer koronát kapott *Kuncz*éktól, hogy ne hozza nyilvánosságra az adatokat, egy évvel később pedig ötszáz koronát. *Helvey* a pénzt elfogadta, de most mégis feltámadt benne a becsületérzés és felelt a főváros figyelmét a vízműórák ügyére.

— **Megemlékezés a Duna halottjairól** *Budapestről* jelenti: Riska látványban reszesültek azok, akik november elsején délután 5 órakor a *Ferenc* József hídon mentek át. Ugyanis a *Budafok* uti földi nagyobb társaság vonult a hídra, ahol *Hoffer* Gáspár fővárosi alkalmazott megható bosszú kíséretében egy parafára erősített koszorút bocsátott a vízre, annak az emlékeztetőre, hogy a Duna sok ezer embernek a temetője, akiknek még fejfa sem jutott osztályrésztől. Megemlékezik, hogy ez a szép megemlékezés a tengerpartlakosoknál általános szokás. Koszorút bocsátanak a tenger vizére, így róván le a kegyeleltűket azokkal szemben, akik a hullámokban lettek a halálukat.

— **Ongyilkos pártelnök.** *Szolnokról* jelenti: *Gyömörey* Félix, a jász nagy kun szolnokmegyei függetlenségi és 48-as pártelnöke, megyei törvényhatósági bizottsági tag, október 27-én morflummal megmérgezte magát és november 1-én négy nap szenvedés után meghalt. *Gyömörey* a vármegye társadalmi és politikai életében igen előkelő szerepet vitt. A 60 éves ember felesége halála feletti bánatában megmérgezte magát. Halála meggyeserte általános részvételt kelt. Egyetlen fia, *Gyömörey* Oszkár dr. orvos gyászolja.

— **Meggyilkolt katona.** *Fiuméből* jelenti: *Kalmár* Józsefet, a fiumei 20 honvédszolgálos red közlegényét a *Rákóczi* huszárhoz címzett vendéglőben az éjjel egyonszurták saját bajonettjével. A rendőrség megállapította, hogy a gyilkosságot *Benedek* Istvánné követte el férje és *Poszovészi* József segítségével, kik a katonát lefogták és *Benedek*né hasbaszúrta. *Kalmár* azonnal meghalt. A rendőrség a tetteseket letartóztatotta. A vizsgálat folyik. Az éjjel *Fiumé*-ben 11 súlyosabb késelés történt.

— **Csendőrszakasz** *Borosjenőn.* *Borosjenőről* írják, hogy a honvédelmi miniszter a borosjenői 2. számú csendőrszakaszparancsnokság székhelyét — mint évekkel ezelőtt is volt — újból visszahelyezi *Borosjenőre*. A kihelyezés 1909. év május 1-ére várható. A csendőrszakasz parancsnoka *Krisztinovic* István hadnagy lesz, akit most léptettek a 6. hadnagygyá.

— **Sulyos automobil szerencsétlenség.** *Wiesbadenből* jelenti: Sulyos automobil szerencsétlenség történt a *Wiesbaden*-*Frankfurti* országúton *Erbenheim* közelében. *Reinhardt* wormsi börgyáros automobilja hevesen nekirohant egy országúti hid korlátjának, a benneülők közül két *wiesbadeni* hölgy szörnyethalt, *Reinhardt*, a kocsit tulajdonosa melkasát zuzta be és egy *Trumpler* nevű wormsi lakos szintén súlyosan megsebesült. A zofförnek karja törött el.

— **Egy házaspár tragikus halála.** *Nyiregyházáról* jelenti: *Flegmann* Lípót, a szabócsal hitelbank igazgatója régóta betegeskedett. Neje ma, midőn az orvosok férjét elveszítettnek mondták, hirtelen szívzselhűdésben meghalt. Férjét felesége halála annyira megröndítette, hogy pár óra múlva ő is kiszivedett. A tragikus végű házaspárt egyszerre temették el. Nagyszámú, kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Halálozás.** *Radován* Antalné, néhai *Radován* Döme edesanyja november hó 2-ikán 88 éves korában rövid szenvedés után meghalt. Temetése november 3-ikán délután 3 órakor lesz az alsó temetőben. Az elhunytat nagyszámú rokonság gyászolja.

— **Oszták állami sorsjegyek huzása.** *Bécsből* jelenti: Az 1860-as állami sorsjegyek mai húzásán a 600,000 koronás főnyereményt a 11240 sor 17 számú sorsjegye, a 100,000 koronás nyereményt 10577 sorozat 9 száma, az 50,000 koronásat a 18402 sorozat 17 száma és egyenként 20,000 koronás nyereményt a 14108 sor 14 száma és a 16147 sor. 16 száma nyerte.

— **Közrekerült gyujtogató.** *Kaiser* Pál világi lakosnak a napokban leégett a szalmával fedett viskója, amely az *Eső* magyar általános biztosító társaságnál volt biztosítva. A tűz után meg is jelent *Kaiser* Pál a biztosító társaságnál a biztosított összeg felvételére. De e közben a megajlott vizsgálat igen furcsa dolgokat derített ki. Ugyanis megállapította, hogy *Kaiser* Pál saját maga gyujtotta fel a leégett házát. Az esetről jelentést tettek a kir. ügyészségnek és így a gyujtogató háztulajdonost letartóztatták.

— **Lázadás egy katonai fogházban.** *Rennesből* jelenti: A katonai fogházban tegnap lázadás tört ki. 72 fogoly csoportosult, a munkaszolgálatot érekelte és megfenyegette az őrséget. Erős katonai csapat kiküldetésére volt szükség, hogy a rendet ismét helyreállítsa.

— **Köszönetnyilvánítás.** *Ózveggy* *Vertán* Csabáné utaszonny ez u-on köszöni meg *Siern* Sándor urnak, a *Providencia* biztosító társaság ügyvédének az: a sziveségét, hogy ma délután a rendőrséghez juttatta el az: a szásharminc koronát, melyet a *Mateky*-féle cukrászda előtt talált s mely *Ózveggy* *Vertán*né ridiküljéből esett a kövezetre.

— **Mennyit jövedelmezett a vásár** *Aradvárosának?* A novemberi vásár, nagy forgalma dacára a városi pénztárnak csak igen kevéssel jövedelmezett többet, mint a tavalyi vásár. Kövezetvám címén befolyt 2193 korona, helypénzjegyekben 2668 korona, helypénz blokkokban 2604 korona folyt be. Tavalyi kövezetvámából 2250 korona, helypénzjegyekből 3057 korona, helypénz blokkokból 2262 korona jövedelmezett a városnak.

— **Betörés.** A „*Maros*” evezős egyesület helyiségébe a múlt éjjel betörők jártak. Az ablakon keresztül bemásztak a faházba s onnét nyolcovan korona értékű ruhaneműt elloptak. A rendőrség keresi a tetteseket.

— **A Kézponti kávéházban** ma este a filharmonikus 6. zenekar hangversenyez.

— **Tulzsfuolt raktár** miatt elegáns női táskák és más bóraruak melyek lezállított árban és mindenféle kókus labirintók, fürdő gyékények, parquetta kefék és más háztartási aruk, pipere és illatszerek nagy választékban kaphatók *Hegedüs* Gyula kefe, pipere és illatszereüzetében, *Arad*, *Andassy* tér 15.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhetetlen filléreinket egy olyan pénzügyintézményben helyezjük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Szlácz-utca 6. szám.) Ezen intézmény takarékpénztárát a legkisebb összegektől kezdve a legmagasabb összegig fogadják hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. 2711.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa szőnyeg raktár Szabadság tér 10. szám alatt megajlít. *Schwarz Zsigmond.* 8198.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 101

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknak, köszvénynek, cukorbetegségnek és hurutos bántalmaknak kitűnő hatása.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lippócsi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 8.

1908

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi turista egyesület választmánya kedden este 6 órakor az egyesületi helyiségben (Vas-szálló udvar I. em.) ülést tart, amelyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja az igazgatóság. Schmidt János dr. igargató. Tárgysorozatot:

Az 1909. évi közgyűlés előkészítése. Pénzügyi jelentés. A solymosi vár és területének átvétele. Gajnal mehedékház ügy. Beszámoló az aldunai kirándulásról. Velencei kirándulás-előkészítése. A Hegyalja utahálózatának térképe. Turista estélyek rendezése. Melyiség-ügy. A Székely Otthon elhelyezése. Új tagok felvétele. Indítványok.

TANÜGY.

(—) Népies előadás Szapáryligeten. Mint tudósnak közli, *Bastay Mihály dr.* jószágigazgatósági fogalmazó vasárnap délután, Szapáryligeten a község háza nagyeremben igen sikerült népies októberi előadást tartott, mely alkalmával a törvények magyarázatán kívül általános érdeklődés között fejtegette a szocialista isgatók tévtanait s kimutatta, hogy azok a gazda ember és a józan munkás ember érdekelvel merőben ellentétesek. A kiváló előadót a hallgatóság lelkesen ünnepelte, előadás után a község nevében, a tanulságos előadást *Kurá György* jegyző mondott köszönetet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Régi előfizető. K. A tőzsei árfolyamjegyzékben naponként megtalálhatja.

L. A. és R. Kovács háza. Köszönjük, már van tudósítónk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 2.

Kínálat, vételkérő közepes, 20 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli szárlat	2 órai szárlat
Búza áprilisra . . .	12.39—12.40	12.39—12.40
Tengeri májusra . . .	7.48—7.49	7.49—7.50
Rosa áprilisra . . .	10.25—10.26	10.24—10.25
Zab áprilisra . . .	8.42—8.43	8.44—8.45
Búza 1909. októberre	10.84—10.86	10.85—10.86

Zárul 5 órakor:
Tőzsdés üzemtelen.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetés osztály 151.

Fogzás.

Ugyan adjatok a szenvedőnek SCOTT-féle Emulsiót és kíméljétek meg álmatlan éjszakaió. A fogak minden fájdalom és bélbaj nélkül bujnak elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végleges — a halászi — kérjük figyelmbe venni.

A gyermek szereti

A SCOTT-féle Emulsiót

és készségesen fogja azt szedni. Az emésztést, ha meg van zavarva, mindenkor helyreállítja és előmozdítja. 5816

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

IDEGENEK ARADON.

— November 2 —

Fehér Kereszt szálloda. Schwarz Antal kereskedő Bécs. — Weidmann Oszkár mérnök Temesvár. — Földes Odön hivatalnok Arad. — Szabó Béla hivatalnok Temesvár. — Vetier Miklós utazó Ocsanád. — Gaál Artur dr. ügyvédjelölt Buziásfürdő. — Weisz Dávid kereskedő Bécs. — Schwarz József utazó Trieszt. — Heiblum Frigyes utazó Bécs. — Frank Mór utazó Budapest. — Zodonyi Ferenc mézárós neje Brád. — Horváth Miklós dr. Déva. — Keppléh Vilmos utazó Budapest. — Kardos Béla hivatalnok Arad.

Központi szálloda. Henrich Géza utazó Budapest. — Krausz Béla kereskedő neje Duna. — Kohn Lajos utazó Fiume. — Marecsik János m. kir. adótitisz és neje Battonya. — Boku József főszolgabíró Borosbény. — Steiner Samu kereskedő Borosbény.

Pannonia szálloda. Somogyi Ferenc erdőész Örkös. — Pándó Demeter kereskedő Zagráb. — Badó Mihály jegyző neje Sikula. — Vaduleszku József birtokos Seprős. — Bányi Bálint magánzó és testvére Ternova. — Goldberger Manó kereskedő Nagyszalonta. — Keizer Károly szerelő Budapest. — Kubinyi János földbirtokos Kolosvár. — Kubicsk Arpad fakereskedő Temesvár. — Gutmann István kereskedő Lippa. — Vaia Koszta kereskedő Jezvin. — Mucsa István tanító Ravna.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1908. október november hó 3-án:

C) bérlet.

C) bérlet.

Carmen.

Nagy opera 4 szakaszban. Szövegét irták: Meilhac és Halévy. Zenéjét: Bizet Georges.

SZEMÉLYEK:

Bscamillo	Ladislai J.	Carmen	Fodorné.
Zuniga	Polgár S.	Micaela, pórnő	Wlassák V.
Morales	Hnyadi J.	Fraskita	Zalai Margit.
Don José	Ferrari A.	Remenadó	Faludi K.

Közdete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1908. november hó 3-án kedden:

1. Nappal díván, éjjel ágy. Bohózat. — 2. Családi élet. Életkép. — 3. Gyorshajítás. Komikus. — 4. Komikus árverés. Kacagató. — 5. Niagara. Látványosság. Természet után. — 6. Bivarázsolt kalap. Komikus. — 7. Tókozó flu. Dráma. — 8. Felébredt oroszlan. Komikus.

Előadások: Este 8 órából 11 óráig.

Minden előadás alatt katonasereg játszik. — Csukrász.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyek: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

Kedden este nyolc órakor Jézus élete és halála. Biblikus dráma 3 felvonásban, zenekari és harmonium kísérettel.

Mérsékelttel felémelt helyekkel.

NYILTEK.

Legjobban érdekli a vevőt!

hogyan vásárolhat megbízhatóan izléses ujdonságokat és elősmert jó árukat, valóban olcsó FIX árak mellett . . .

MÜNZ I.

kalap-, uridivat és fehérnemű-üzletében

ARADON. ARADON.

Angol gallér védő (fél gyapju) . . . kor. 1—
Angol gallér védő (gyapju) . . . kor. 1-50
Angol gallér védő (selyem) . . . kor. 2—

Figyelemre méltó harisnya árak!

3 pár színes esikós . . . kor. 1-60
3 pár divat esikós . . . kor. 1-80
3 pár divat esikós gyapju . . . kor. 2-90
Lábvédő (Tevesszörből) párja . . . kor. 1—

Alapítványt 1860. Állami távbeszélő 213.

Állami tisztviselők szállítója. — A es. és kir. 38. gy. ezred tisztikarának szállítója. 171

Eladó

házak és telkek.

1. Az aradi 1842. sz. tjkben A. 1 sor sz. 1752. hrsz. a felvett Süveg-tér 5. sz. ház, udvar és kert.
2. az 1843. sz. tjkben A. 1 sor 1753. hrsz. a felvett Süveg-tér 3. sz. ház, udvar és kert.
3. az 1843. sz. tjkben A. 2. sor. 1784/b. hrsz. a felvett Aranykőz-utcai üres telek.
4. az 1845. sz. tjkben A. 1. sz. a felvett Süveg-tér 2. sz. ház, udvar és kert.
5. az 1846. sz. tjkben A. 1. sor 1756. sz. a. Aranykőz-utcai 1. sz. ház, udvar és kert

szabad kézből eladó.

Venni szándékozók bővebb felvilágosításér

Vidákovits János

paszományos mesterhez, Ujvidék
Duna-utca forduljanak. 3487

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés megszűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem pikkol.

Ára 2 korona. 271

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

Telefon 688.

FISCHER ÁRMEN

szobafestő és mázó

Vörösmarthy-utca 3.

A leggyorsabbtól a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a **szép üde arc**, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcóré tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcóré ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedül... 6-szori használat után eltávolított kiütéseket, pattanásokat, szepitket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

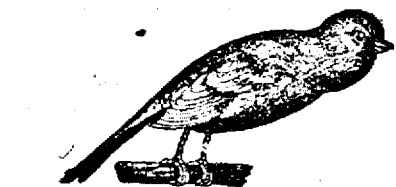
A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege” nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készítők:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona. 281

3442

Nemes, harmi

kanári madarakat,

éjjel-nappal éneklőket, 8, 10, 12, 14, 16, 20 korona árban szállítok.

Sándor Mihály,
Arad, Demeter-utca 68/a.

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann Sándor

üzemelt

1881

Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök

Hatásában
Felülmulhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Köhögés,
Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál” cukorka

Ára 60 fillér.

„Tussinál” thea

Ára egy doboznak 50 fillér.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ
a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Kapható a készítőnél: 241

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában

Arad, Andrásy-tér 22., megyeházzal szemben,
továbbá minden gyógyszerár, illatszertár és drogeriában.

31292—1908.

Hirdetmény.

Az 1908. év végén lejárt ideiglenes adómentes szőlőterületek újból osztályba sorozására vonatkozó jegyzék Arad sz. kir. város adóügyi osztályánál 1908. november hó 2-től 15 napra közsemlére tétetik ki, erről az érdekeltek azzal értesítettek, hogy az érdekeltek felek részéről netán emelendő fel-szólamlásokat a kitett határidőben írásban adják be, mert azontul beadott felszólamlások figyelembe nem vétetnek.

Arad, 1908. évi október hó 27.

A városi tanács.

31487—1908. sz.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság folyó évi október hó 22-én 71976 szám alatt kelt intézkedése szerint Arad város területén 1908. évben a bor, a bormust és szálló cefre behozatalára a pécskai, iratesi, kurticsi, radnai, simándi, bodregi-utak és Boczkó-utcai vámoknál elvezető utak jelöltettek ki, az ujbort bejelentésének határideje pedig november 20 ára lett meghatározva.

Arad, 1908. évi október hó 29.

A városi tanács

POROSZ KÖSZÉN

MAGYAR

KOKSZ (PIRSZÉN)

biombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46.

451

Telefon 46.

A legmaradandóbb és legszebb karácsonyi ajándék

egy művésziesen készített életnagy-ságu fénykép, feketébe vagy modern Sepia színben. Aquerell, olajfestmény minden kis kép után.

Továbbá művésziesen összeállított családi csoportok és Tableuxok, stb.

Szolid árak!

A karácsonyi megrendeléseket minél előbb az időszerű elkészítés végett kéri

KOSSAK JÓZSEF

3470 cs. és kir. udv. és kam. fényképész

Arad, Weitzer János-utca 3. szám.

Orplingtonok

sárgák és fehérek, ideiek és tavalyiak, helyszüke miatt olcsón eladók, Ternyeynél, Aradon, Deme-ter-utca 92. 3468

Kransz Paulin, Színházépület

ajánlja 10000 kötetes magyar, német, francia és angol kölcsönkönyvtárát, vidékre legmondosabb kiszolgálással. Tanuló ifjuság havonként 80 fillér. Divatlapok, folyóiratok, Tolnai világlap képviselése. 995

Kiadó bérlet.

Aradmegyében 1400 kis hold, 1000 hold szántó, 400 hold legelő, holdanként 8 koronáért. Bővebbet Asbóth Gyulánál, Arad, Deák Ferenc-utca 6. 3456

Paulis-Baraczkán

100 hektoliter kitünő minőségű bor eladó. Bővebbet Jánossy János urnál, Láhner György-utca 7.

Őszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmunkákkal, dus tartalommal 150 fillérért kapható Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-utca. 201

Csernovits P.-n. 28. sz. alatt

jó házi koszt kapható, özv. B. Sándornénál 3461

1400 hold föld

Aradmegyében, holdanként 80 forintért eladó. A vételhez csak 10 ft. kell holdanként, a többi amortizációs kölcsön. Bővebbet Asbóth Gyulánál, Arad, Deák Ferenc-u. 6. 3465

Üzleti könyvek:

strazzák, másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatott izlésű

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan fölszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket kitudom elégíteni. Számos látogatásért eső 3281

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11., I. em. (a utcák húsoarokkal egy házban.) Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

Permetező javítások elfogadhatnak

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségi gummi csövek legolcsóbb gyár árákon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közö-geknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használataánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás) hozzá való országos egység-s csavarok és a legjobb minőségű beüli

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bol vagy külföldi gyárban

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27 sz.

Uj vállalat.

Van szerencsém a helybéli és vidéki t. közönséget értesíteni, hogy helyben, Asztalos Sándor-utca 10. sz. alatt

Áru-bizományi irodát és mintatelepet nyitottam.

Munkaköröm elsősorban a Nowotny J.-féle es. és kir. prágai fegyvergyár összes gyártmányainak terjesztésére fog irányulni, továbbá foglalkozom többféle szakmabeli áruknak, mint fényképkészülékek, gramofonok, látszóvevők és hangszerek bizományban való eladásával, illetve rendelések felvételével kényelmes részletfizetésre is.

Bredeti Heim-féle Meidinger-kályhák minden nagyságban és kivitelben nálam megrendelhetők részletfizetésre is. Bredeti minták nálam megtekinthetők.

Szíves bizalmat és pártfogást kér

3367

Rudas Samu.

Képes árjegyzékek ingyen.

428-1908. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. és 120. §-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujaradi kir. járásbírósg 1908. évi Sp. V. 227/1. számú végzése következtében Dr. Pap Róbert ügyvéd által képviselt Szeged alföldi takarékpénztár végrehajtató javára, németszentpéteri lakos és végrehajtást szenvedett ellen 800 k. s jár. erejéig fogantatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 612 koronára becsült következő ingóságok, u. m. szobatorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujaradi kir. járásbírósg 1908-ik évi V. 227/2. számú végzése folytán 800 kor. tőkekövetelés, ennek 1908. évi IV./15-től járó 5% kamatai és eddig összesen 132 kor. 24 fillérben bíróság már megállapított, valamint ezuttali 1 korona 89 fill. árverés kitűzési költségek erejéig, Németszentpéteren, adós lakásán leendő eszközzésére 1908. évi november hó 10. napjának d. e. 10 órájára határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a legtöbbet ígérőnek, eladatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendel- tetik. A befolyandó vételár pedig bírói letétbe fog helyeztetni. Kelt Ujaradon, 1908. évi októ- ber hó 27. napján.

Gémesi Béla,

kir. bir. végrehajtó.

3471

Meghívó.

Világos hegyközsége

1908. évi november hó 18 napjának d. e. 9 órakor saját irodahelyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. szőlőbirtokos urak ezennel meghivatnak.

Tárgy:

1. Hegyközségi választmányi tagok választása.
2. Hegyközségi jegyző választás. Világos, 1908. október 25.

3469

A hegyközségi elnökség.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Őszi Vásárra

Rendkívüli olcsó árak a m. t. közönséget üzletünk meglátogatása alkalmával meggyőződtetné. Tulhalmozott áru raktárunkat apasztani szándékozunk, az új őszi árukat leszállítottuk.

Egyszínű és angol costum kelmék. Gyapju flanell, mosó barchetek és mosó flannel, alsó tricó és harisnyák. Berliner nagykendők.

Fehérnemű, vászon-asztalneműek szintén jóval tejjebb szállított árakkal

Fehér és színes asztalneműek, törülközők, konyha ruhák óriási nagy választékban

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet, Arad.

391

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.